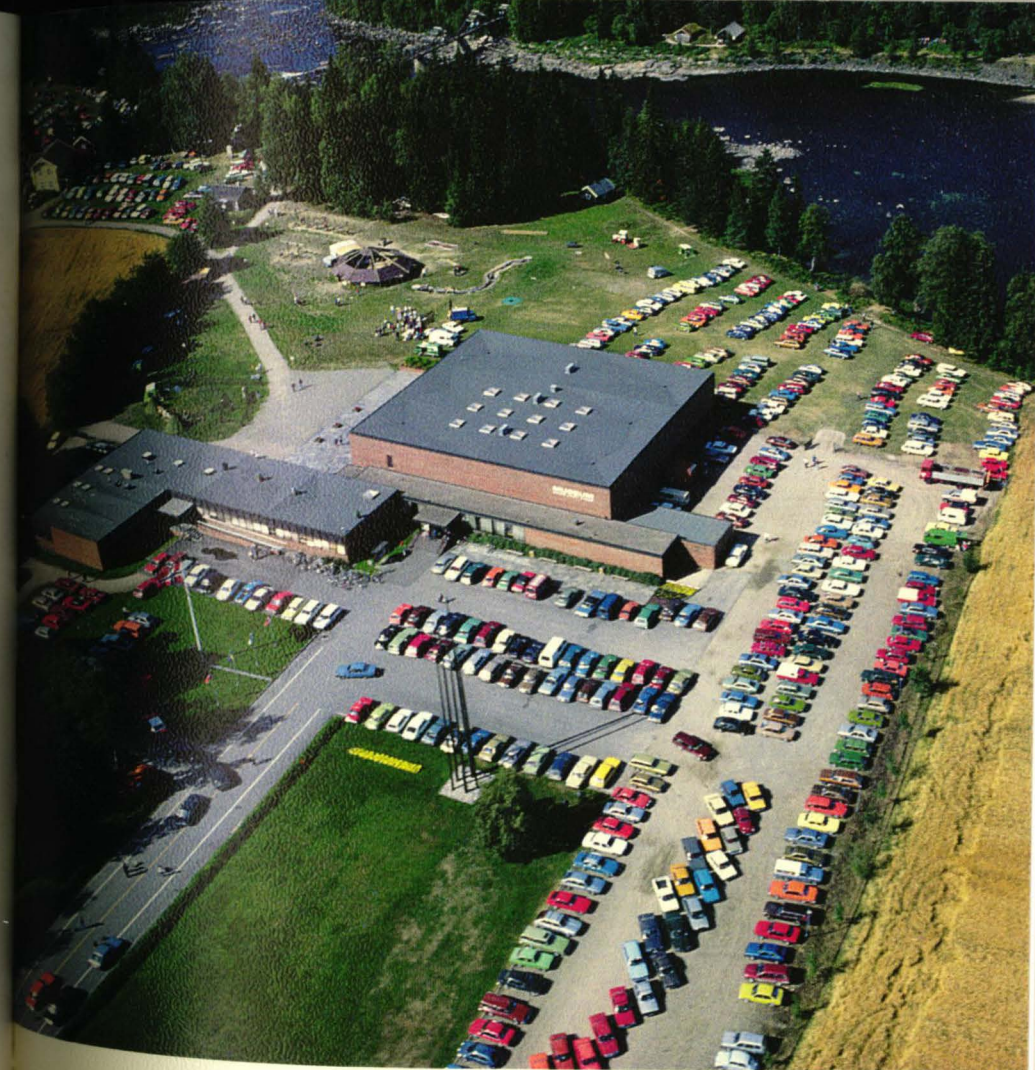

ISBN 82-7104-106-1
ELVERUM TRYKK A/S

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Årsberetning og regnskap 1983

INNHold

	Side		Side
1. Museets organer og administrasjon		5. Skoletjenesten	
1.1 Representantskapet	1	5.1 Besøktallet i 1983	37
1.2 Styret	3	5.2 Emnevalg og undervisnings-	
1.3 Arbeidsutvalget	4	former	44
1.4 Wilhelm Matheson		5.3 Nye tilbud	46
æresmedlem av		5.4 Kurs og planleggings-	
Norsk Skogbruksmuseum ..	4	dager	46
1.5 Personalet	5	6. Annen utadvendt virksomhet	
1.6 Velferdstiltak	7	6.1 Kunstutstillinger	47
1.7 Administrative oppgaver	8	6.2 Andre utstillinger	47
2. Vedlikehold og utbygging		6.3 Arrangementer	49
2.1 Uteareal og friluftssamlinger	9	6.4 Souvenirproduksjon	54
2.2 Vedlikehold innendørs	11	7. Publikumsbesøk og markedsføring	
2.3 Serviceanlegget på Prestøya ..	11	7.1 Publikumsbesøket	55
2.4 Arboretet	12	7.2 Markedsføring	59
3. Museumsfaglig virksomhet		7.3 Publikumsundersøkelsen ...	61
3.1 Feltarbeid	12	8. Representasjon	
3.2 Forskning og		8.1 Museumsorganisasjoner	61
utviklingsarbeid	17	8.2 Seminarer, konferanser o.l. .	63
3.3 Museumsfaglig rådgivning ..	18	8.3 Studiebesøk	64
3.4 Forelesninger og faglige		8.4 Annen representasjon	64
foredrag	20	9. Gaver	
3.5 Publisering	21	9.1 Spesielle gaver	65
3.6 Foto og film	22	9.2 Givere av gjenstander	65
3.7 Bibliotek og arkiv	24	9.3 Givere av litteratur	66
3.8 Samlinger og magasin	29	10. Medlemmer	
3.9 Utstillingene	31	10.1 Medlemstallet pr. 31.12. ..	66
3.10 Annet faglig arbeid	31	10.2 Kontingentinnkreving	67
4. Akvariet		11. Økonomi	67
4.1 Teknisk	32	Regnskap	
4.2 Biologisk	32	Resultatregnskap	68
4.3 Rådgivning, undervisning,		Balanse pr. 31.12.	70
besøk og kontaktskapende		Noter til regnskapet	72
virksomhet	35		

Forkortelser:

CECA = Committee of Education and Cultural Action
 DVF = Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk
 ICOM = International Council of Museums
 NKKM = Norske Kunst- og Kulturhistoriske museer
 NLH = Norges Landbrukshøyskole
 NNML = Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund

Omslagsbilde. Norsk Skogbruksmuseum under de Nordiske Jakt og Fiskedager 1983.
 Foto: O. T. Ljøstad.

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Hans Majestet Kong Olav V,
 Norsk Skogbruksmuseums høye beskytter.
 Æresmedlemmer: Magne Midttun
 Wilhelm Matheson

1. MUSEETS ORGANER OG ADMINISTRASJON

1.1 Representantskapet

Museets representantskap har følgende innvalgte medlemmer:
 Fylkesmann Bue Fjermeros, Kristiansand, Vest-Agder
 Fylkesmann Odvar Nordli, Hamar, Hedmark
 Ordfører Kjersti Borgen, Elverum

Følgende institusjoner og organisasjoner danner museets representantskap:

1. Det norske gjensidige Skogbrandforsikringsselskap
2. Det norske Skogselskap
3. Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk
4. Direktoratet for Statens Skoger ved statsskogsjefen
5. Norges Jeger- og Fiskerforbund
6. Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd
7. Norges Naturvernforbund
8. Norges Skogeierforbund
9. Norges Skogeteknikerforbund
10. Norges Trelastforbund
11. Norsk Almenningsforbund
12. Norsk Fløtingsforbund
13. Norsk Forstmannsforening
14. Norsk Institutt for Skogforskning
15. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
16. Norske Tømmermålingssjefers Forening

17. Papirindustriens Sentralforbund
18. Skogbrukets Arbeidsgiverforening
19. Skogbruksinstituttene ved NLH
20. Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
21. Skogbruksforeningen av 1950
22. Skogavdelingen i Landbruksdepartementet ved Skogdirektøren
23. Wallboardfabrikkenes Felleskontor
24. World Wildlife Fund/Verdens Villmarksfond

Representantskapsmøtet ble holdt mandag 20. juni. 19 av representantskapets medlemmer var representert. Foruten behandling av årsberetning og regnskap var behandlingen av en rekke vedtektsendringer viktigste sak på dagsorden. Mest sentralt i disse endringene var styrets sammensetning som etter de nye vedtektene fortsatt består av 9 medlemmer, men der bare 7 nå velges av representantskapet, mens 1 oppnevnes av Hedmark fylke og 1 velges av og blant de ansatte. Som en følge av disse endringer hadde hele styret stilt sine plasser til disposisjon. Styrets formann og varaformann, henholdsvis direktør Ivar Aavatsmark og fylkesskogsjef Truls Gram, ble gjenvalgt. Det samme ble styremedlemmene virkesdirektør Gunnar Lurfaldet, skogsjef Jon Lykke, fløtningsdirektør Tore Paulsen-Næss og forbundsformann Svein Morgenlien. Som nytt styremedlem ble innvalgt skogeier Erik Munthe-Kaas.

Følgende 6 varamenn ble gjenvalgt: Halvdan Brevig jr., Torgeir Fryjordet, Knut Torp, Oddvar Stenerud, Per Søylen, Helge Vikan og som ny personlig varamann for Jon Lykke ble valgt Eric Mathiesen.

Kontrollkomiteens medlemmer ble gjenvalgt, og det samme ble statsautorisert revisor Asbjørn Pedersen. Direktør Henry O. Foyn ble valgt som nytt medlem av valgkomiteen etter Jon Bjørnstad som gikk ut etter tre års funksjonstid.

Representantskapsmøtet gjorde videre enstemmig vedtak om å utnevne styrets og representantskapets mangeårige sekretær Wilhelm Matheson til museets æresmedlem (se egen omtale).

Ordføreren rettet på vegne av representantskapet en hjertelig takk til de uttredende styremedlemmene Mads K. Strand, Kaare Øverseth og Olaf Knudson for det interesserte arbeid de hadde nedlagt gjennom mange år. Ordføreren takket også de uttredende varamenn Per Krog og Erik Aaby.

Etter representantskapsmøtet ble møtedeltagerne vist den nye filmen «Tømmerkjøring med hest», som er tatt opp i samarbeid med Statens filmsentral. Deretter var det befaring av tomta for det nye service-anlegget på Prestøya.

1.2 Styret

Styrets sammensetning:

Styremedlemmer:

Direktør Ivar Aavatsmark
(formann)
Fylkesskogsjef Truls Gram
(varaformann)
Virkesdirektør Gunnar Lurfaldet
Skogsjef Jon Lykke
Fløtningsdirektør Tore Paulsen-Næss
Forbundsformann Svein Morgenlien
Skogeier Erik Munthe-Kaas
Forvalter Håkon Sæle
(de ansattes representant)
Redaksjonssekretær Sverre Øst-
hagen
(Hedmark fylkes representant)

Personlige varamenn:

Skogeier Halvdan Brevig jr.

Skogforvalter Torgeir Fryjordet

Skogsjef Knut Torp
Disponent Eric Mathiesen
Fløtningsdirektør Oddvar Stenerud
Generalsekretær Per Søylen

Direktør Helge Vikan
Akvarierøker Trond Nystuen

Ordfører Olav Sæter

Det er i 1983 holdt 4 styremøter. Foruten budsjettet har styret behandlet bl.a. følgende saker:

- Utbygging av serviceanlegg på Prestøya
- Heving av billettprisene
- Stillingsinstrukser for en del av de ansatte
- Forslag til vedtektsendringer
- Ansettelse av amanuensis og vit.ass.
- Anskaffelse av EDB-utstyr.

1.3 Arbeidsutvalget

Arbeidsutvalgets sammensetning er nå fastsatt i vedtektene (tidligere oppnevnt av styret). Arbeidsutvalget består av styrets formann, varaformann og museets direktør, samt et medlem som velges av styret for et år av gangen.

Arbeidsutvalget består etter dette av:

Direktør Ivar Aavatsmark (formann)

Fylkesskogsjef Truls Gram (varaformann)

Museumsdirektør Tore Fossum

Disponent Wilhelm Matheson (valgt av styret)

Arbeidsutvalget har holdt et møte der de viktigste saker var forslag til endringer i budsjettet, planene for serviceanlegget på Prestøya og sikring av hengebrua over Prestfossen.

1.4 Wilhelm Matheson æresmedlem av Norsk Skogbruksmuseum

Under representantskapsmøtet 20. juni ble Wilhelm Matheson etter innstilling fra styret utnevnt til æresmedlem i Norsk Skogbruksmuseum. Representantskapets ordfører, skogdirektør Oluf Aalde, fremhevet i sin tale Wilhelm Mathesons sterke engasjement i Norsk Skogbruksmuseums mangesidige virke. Matheson var med da museet ble stiftet 14. oktober 1954 og har fra 1955 vært representantskapets og styrets sekretær og medlem av museets arbeidsutvalg.

Matheson har alltid vært aktiv i faglige og administrative spørsmål og i arbeidet med å sikre museets økonomi. I forbindelse med 25-årsjubileet i 1979 tok Matheson initiativet til en egen økonomiaksjon som ga flere hundre tusen kroner som resultat. Han redigerte museets jubileumsbok og skrev selv den historiske delen. Jubileumsboka 1954–1979 på ca. 300 sider er et betydelig verk om Norsk Skogbruksmuseum.

Som bevis for sitt æresmedlemskap fikk Wilhelm Matheson overrakt en adresse bundet i skinn, kunstnerisk utsmykket av Kjell Hoff Jørgensen. Han fikk også overrakt museets hederskniv. Matheson ble sterkt hyldet av museets representantskaps- og styremedlemmer og alle de ansatte som deltok i representantskapsmiddagen hvor høytideligheten fant sted.

Representantskapets ordfører, skogdirektør Oluf Aalde overrekker museets nyutnevnte æresmedlem Wilhelm Matheson hederskniven. Foto: O.T.L.

1.5 Personale

Museumsdirektør

Tore Fossum

Undervisningsleder/
utstillingsleder

Amanuensis/akvarieleder

Amanuensis

Vit.ass.

Kontorsjef

Kontorfullmektig

Kontorfullmektig (deltid)

Kontorassistent (deltid)

Fotograf

Jostein K. Nysæther

Christian Andersen

Øivind Vestheim

Ubesatt 1983

Egil M. Kristiansen

Hjørdis Furuheim

Kari Q. Andersen

Gunhild Eknæs (13.4.–30.6.)

Ole Th. Ljøstad (permittert til 1.4.)

Fotograf
 Akvarierøkter/museumsingeniør
 Utstillingskonsulent (deltid)
 Forvalter
 Spesialarbeider
 Hjelparbeider
 Hjelparbeider
 Hjelparbeider
 Resepsjonsbetjent (deltid)
 Resepsjonsbetjent (deltid)
 Resepsjonsbetjent (deltid)
 Renholdsbetjent (deltid)
 Renholdsbetjent (deltid)
 Renholdsbetjent (deltid)
 Renholdsbetjent (avløser)

Tore M. Davidsen (vikar til 1.4.)
 Trond Nystuen
 Jan Ivar Martinsen
 Håkon Sæle
 Konrad Eggen
 Ottar Høiby
 Jakob Nersveen
 Nils Eggen (fra 18.5.)
 Tordis Fossum
 Synnøve Sætre
 Gerd Stensvehagen
 Marit Henriksen (til 30.6.)
 Åse Fløien (fra 1.7.)
 Gerd Stensvehagen
 Aud Furulund (fra 1.6.)

Følgende har avtjent siviltjeneste ved museet i 1983: Bjørn Bækkelund til 11.5., Knut Nesheim til 7.10., Per Skaare til 31.12., Thorbjørn Johansen fra 24.5., Johan Bjerke fra 4.11.

Magne Rugsveen har vært korttidsansatt og har arbeidet med gjenstandsregistrering og feltarbeid.

Ungdomsskoleelev Jørn Grønbekk har vært utplassert en dag i uken og har arbeidet i akvariet og resepsjonen m.m.

Følgende var vært engasjert som resepsjonsbetjenter/omvisere i sommersesongen: Irene L. Følling, Heidi Løken, Kristina Riis, Siri Gjønnnes, Ninna Gram og Venke Nystuen.

Berit Riis og Arild Rønningstad har arbeidet som omvisere ved behov.

Hans Petter Meinich og Torstein Fossum har arbeidet i uteanlegget i sommersesongen.

Øivind Vestheim har vært midlertidig engasjert som amanuensis hele 1983 og han ble i styremøte 7.12.83 fast ansatt med virkning fra 1.1.1984.

Magne Rugsveen, mag.art., med magistergradsavhandling om lågåsildfisket ble i styremøte 7.12.83 ansatt som vitenskapelig assistent ved museet fra 1.1.1984.

Marit Henriksen sa opp sin stilling som renholdsbetjent med virkning fra 30.6. Åse Fløien ble ansatt som ny renholdsbetjent fra samme dato og samtidig ble Aud Furulund ansatt som fast avløser for renholds- betjentene.

1.6 Velferdstiltak

Tur for de ansatte ble i år arrangert som en kombinert velferds- og studietur til Falun den 14. og 15. september. Første dagen ble benyttet til besøk på Siljansfors Skogsmuseum og i Leksand. Om kvelden var det middag og hyggelig samvær på Esso Motor Hotell i Falun. Dagen etter startet med besøk på Kulturarvet hvor det ble gitt orientering om konservering av gjenstander og EDB-behandling av museumsmateriale. Deretter var det besøk i Falun koppargruva og på Stora Kopparbergs museum.

Rune Hermansson ved Kulturarvet i Falun demonstrerer bruk av elektronisk databehandling for museets ansatte. Foto: O.T.L.

Museumslektor Ørjan Hamrin ved Dalarnes museum var så guide på en rundtur i Falun før dagen ble avsluttet med omvisning og orienteringer ved Dalarnes museum. På hjemturen var det middagsrast i Mora. Turen foregikk med leid buss fra Hamar Bilutleie og en av museets sivilarbeidere, Knut Nesheim, var sjåfør.

1.7 Administrative oppgaver

Museets administrasjon har også i 1983 arbeidet med en generalplan (langtidsplan) der museets oppgaver og målsetting de kommende 15–20 år blir trukket opp. Arbeidet vil bli videreført i 1984 og gitt høy prioritet.

Forberedelser og planlegging av EDB-bruk i museet har pågått i hele 1983. Det er nedsatt et internt EDB-utvalg med Egil M. Kristiansen, Øivind Vestheim, Kari Q. Andersen og Trond Nystuen som medlemmer. Det er gjort forberedelser til å anskaffe eget EDB-anlegg ved museet, noe en håper vil skje i 1984. I løpet av de nærmeste årene er det planlagt å overføre følgende arbeidsoppgaver til EDB: gjenstandsregistrering, litteraturregister, fortoregister og registrering av arkivalia. Ellers er det planen å ta i bruk tekstbehandling og likedan overføre de tjenester som i dag EDB-behandles av andre til eget anlegg. Dette gjelder budsjett, regnskap, lønn og medlemsregister.

Møtelokalene blir mer og mer benyttet, og i løpet av 1983 har museets auditorium, foredragssal, bibliotek og museumshall vært bortleid til en rekke møter, kurs, seminarer og selskaper. Selv om dette ikke er noen stor inntektskilde, er virksomheten med på å føre stadig nye grupper til museet.

Fra 1. januar har også et av museets kontorer vært bortleid til det nyopprettede sekretariatet for Hedmark fylkes jakt- og fiskeforbund. Fylkessekretær Helge Hagens daglige virke sammen med museets ansatte har vært til gjensidig glede og nytte såvel for museet som for fylkesforbundet.

2. VEDLIKEHOLD OG UTBYGGING

2.1 Uteareal og friluftsamlinger

Etter at den nye garasjeenheten ble ferdig var det behov for planeringsarbeider, og i den forbindelse ble arealet på nordsiden av museumsbygningen satt i stand til parkeringsplass. Etter fjerning av matjord ble det lagt et ca. 30 cm tykt lag med bærelagsmasse og over dette finere grusmasse. Ved påsprøyting av vann, vibrering og valsing ble det nye parkeringsarealet gjort ferdig. Dette er en utvidelse med ca. 1,5 da som gir plass til ca. 60 biler. Anders Trovåg utførte anleggsarbeidet. Museets egne håndverkere satte deretter opp flettverksgjerde som avgrenser parkeringsplassen mot vest.

Overvannskummene på den store parkeringsplassen er renoveret med vakuumtank og høytrykksspyler. Det viste seg at det ikke var tatt hull på et av avløpsrørene da parkeringsplassen ble anlagt, og dette hadde ført til at flere av kummene var slammet til og blitt tette. Nå er dreneringseffekten i orden igjen.

Ved de store stolpene ved innkjøringen fra hovedveien er det foretatt utplanting på begge sider, potentilla mot nord og einerarter mot syd.

Hengebrua over Prestfossen ble bygd i 1959. Etter oppdrag av museet har ingeniør Oddvar Skirbekk i ingeniørfirmaet Elliot Strømme A/S foretatt kontroll og gitt rapport om vedlikeholdsarbeider som må utføres. Håkon Sæle og Nils Eggen har foretatt alle nødvendige utbedringer. Det er satt inn strekkfisker på alle skråtagene. Ved denne oppstramningen er gangbanen blitt betydelig stødigere. Festene for bærekablene er rengjort for sand, og på siden mot Glomdalsmuseet er det bygd forstøtningsmurer på begge sider, slik at en unngår at sand dekker kabelfestene. Rapporten tilkjennegir at brua er solid uten vesentlig slitasjepåkjenning.

I friluftsamlingene er taket på damstua fra Trysil lagt om. Det er lagt ny never, mye moldvarder og moldvardkroker, og over- og underliggerne er festet.

Jordkoia fra Drangedal trengte en generalreparasjon både på grunn av hærverk og nedrasing av jord som følge av regnvær. Never og torv er lagt om, og skorsteinen er satt i stand.

Det er nødvendig å legge om stikketaket på fløterkoia fra Trysil og etter hvert også på Skogvokterboligen. Museet fikk i den anledning 12,5

Nils Eggen og Håkon Sæle setter strekkfisker på skråstagene på hengebrua. Foto: O.T.L.

m³ furutømmer fra Elverum kommuneskoger og har spikket stikker av dette. Ca. 12 000 stikker er lagt i kost for tørking og impregnering før de legges på takene.

2.2 Vedlikehold innendørs

Kloakksystemet for museumsbygningen har ikke virket tilfredsstillende. Alle flottører er skiftet og feil ved en av pumpene er rettet opp. Kloakkavløpet fungerer nå godt.

Det er montert ny kompressor i maskinrommet i underetasjen. Kompressoren forsyner konserveringsrommet, verkstedet og lokomotivet i utstillingene med den trykkluft som trengs.

Det er satt inn større vifte i mørkerommet for fjerning av gasser. Spesialoppheng for ekstralys i akvariet er under montering. Generelt vedlikehold og tepperens har gått fortløpende.

Det er laget ni utstillingsmontre for kniver, posthulle, orienteringstavle for friluftsamlingene m.v.

I underetasjen i administrasjonsfløyen er det innredet to nye kontorer og et rom for produksjon av utstillinger.

I kontorfløyen er et kontor bygd om slik at det blir mer hensiktsmessig. Kontormøbler, hyller og arkivskap er anskaffet til flere kontorer og biblioteket.

2.3 Serviceanlegget på Prestøya

Museets kontrollkomite har gjennom mange år påpekt mangelen av toalettanlegg på Prestøya. I 1983 er planleggingen av et slikt anlegg sluttført og finansieringen løst.

Museets arkitekter Duus, Thorstensen, Egeberg har tegnet anlegget som består av toaletter, møterom, en serveringsenhet og en scene. Det er innhentet anbud fra fire entreprenører. Firmaet Martin M. Bakken har fått entreprisen som er på kr. 735.000.-. Byggearbeidet skal gjennomføres første halvår 1984. Skogen på tomte ble hogd senhøstes. Det er søkt om tillatelse til infiltrasjonsanlegg, og i den anledning er grunnundersøkelser foretatt og dreneringseffekt undersøkt. Hele byggesummen er finansiert med tilskudd fra skogavgiftens rentemidler.

2.4 Arboretet

De første utplantinger i arboretet ble foretatt i 1964, og det er senere foretatt løpende utplantinger. Sivilarbeider Per Skaare som er skogtekniker, har hatt i oppdrag å ajourføre kartet over bestandene. Det har vært behov for identifisering av arter, og podemester Per Øien ved NISK har hjulpet til med dette. Arbeidet med etiketter og tilrettelegging for publikum er i gang. I en del av bestandene er det for første gang foretatt en forsiktig tynning.

3. MUSEUMSFAGLIG VIRKSOMHET

3.1 Feltarbeid

Fossum foretok 21.–24. april innsamling av kniver i Agder og Telemark både til museets temporære knivutstilling og samlingene. Knivsmeder og samlere i Arendalsområdet, Nesgrenda og Vrådal ble intervjuet.

Vestheim var på reise i Buskerud og Telemark 16.–17. juni. Han besøkte knivsamlere og leverte tilbake kniver som hadde vært med på knivutstillingen. På denne turen ble det også lagt inn korte befaringer i deler av Skiensvassdraget.

28. juni var Fossum og Nysæther m.fl. på befaring av kolgroper, jernblestre og steinalderboplasser i Osenområdet. Samtidig var det også befaring av jaspisbruddet i Flendalen i Trysil. Jaspis er en rød bergart innen kvartsittgruppen med så stor hardhet at den kunne brukes som flint til pilespisser o.l. Den 1. september var Fossum på ny befaring med geologen Johannes Dons, Ole Nashoug og Magnar Bryn. Dons har gitt en geologisk beskrivelse av jaspisbruddet. Det er gitt rapport til Universitetets Oldsaksamling som vil foreta nærmere undersøkelser. Et slikt steinbrudd hvor steinalderfolk har hentet råvarer til våpen og redskaper, er et forminne som er fredet etter Fornminneloven.

Fossum har foretatt flere fløtningsbefaringer, bl.a. den 4. juli på Fetsund hvor Glomma Fellesfløtningsforening har sitt sete med administrasjon, arkiver, lenser, båter, verksteder m.m. Det var befaring i Nordre Øyeren med båt som Glomma Fellesfløtningsforening stilte til disposisjon.

I tiden 6.–8. juli registrerte Fossum og Edvard K. Barth et massefangstanlegg for rein i skaret mellom Rendalssølen og Veslesølen. Det ble oppmålt, tegnet og fotografert. Registreringene fortsatte i Femundmarka 12.–15. juli hvor det ble gjort følgende undersøkelser og registreringer: fiskeinnretning i vik i Roasten, steinalderboplasser, samegamme på Lauvneset, kolmile og kolkoie ved Vassvikjønn, dyregraver og miletufter flere steder. Fossum var på befaring i Nord-Odal 21. juli med Olav Kolstad som kjentmann. Stedene hvor tre forskjellige bjønnstokker har vært i bruk ble undersøkt. Videre ble steinstiller for jakt på orrfugl under spillet om våren registrert.

22.–25. juli var Fossum sammen med herredsagronom Per Ove Lilleeng på befaring av dyregraver, kolmiler og kolkoietufter i Tolga, Hødalen og Vingelen. Lilleeng har registrert ca. 250 dyregraver i dette området.

25.–30. juli var Fossum på befaring for å se knivutstillingene i Tinn Austbygd, Seljord og Rauland. Videre besøkte han Lågdalsmuseet på Kongsberg, Tinn Museum, De Heibergske Samlinger, Hardanger Folkemuseum og Valdres Folkemuseum. Det er lite knivmateriale i norske samlinger, og Norsk Skogbruksmuseum står overfor et stort arbeid når det gjelder å sikre materiale om norsk knivhistorie.

10. august foretok Fossum befaring av fangsthytta Camp Helene på Jan Mayen sammen med Wilhelm Matheson. Saken om å få flyttet Camp Helene til Norsk Skogbruksmuseum har gått frem og tilbake, men ble i brev fra Forsvarsdepartementet av 8.9.1983 endelig avslått. Besøket på Jan Mayen var kort, men det ga mulighet for å få en viss følelse av norsk arktisk fangstmiljø. Oberstløytnant Asbjørn K. Stein ga en orientering om Jan Mayen-museet som er etablert på Forsvarsstasjonen.

Den 19. august var Fossum på fløtningsbefaring i nedre Glomma sammen med direksjonen i Glomma Fellesfløtningsforening. Fløtningen ved Kykkelsrud, Vamma, Furuholmen, Glennetangen og Borregaards tømmeropptak på Opsund ble inspisert. Etter befaringen holdt Fossum et innlegg om fløtningshistorie og hvor viktig det er at fløtningshistorisk materiale blir sikret. Han understreket betydningen av dette særlig i forbindelse med den avvikling Glomma Fellesfløtningsforening står overfor når fløtningen blir nedlagt. Ønskeligheten av at det stilles midler til disposisjon for skriving av Glommafløtnings historie ble også fremhevet.

Øivind Vestheim med stokkebåten fra Høljeri i Sør-Odal. Foto: O.T.L.

20.–22. august foretok Fossum befaring av dyregraver og fangstanlegg i Lesja sammen med Øystein Mølmen og Lesja Historielag. På tilbaketuren ble en stor privat knivsamling i Vågå gjennomgått.

Den 29. august var Vestheim sammen med Ljøstad ved Høljeri i Finholt i Sør-Odal. Foranledningen var et funn av en nesten intakt stokkebåt. Finneren Einar Davidsen og Svein Ole Rundgren var med som kjentfolk. Museet fikk overta stokkebåten, og den ble hentet den 4. september. Både opptrekking av båten fra sjøen og transporten til museet kunne foregå med personbil. Under dette arbeidet hadde Vestheim hjelp av Anne Ingelsrud. Stokkebåten ble funnet sommeren 1982. Den lå nedi gjørma ca. 15 m fra land på et par meters dyp (nedlesset med stein). Båten ble hevet i 1982, og det var fullt mulig å padle i den, selv om den trakk noe vatn gjennom sprekker i endene. Det ble også funnet to utriggere (stabilisatorer), som har vært festet til båten med trenagler. Det ble ikke gjort andre funn i eller ved båten. Den ble lagret på funnstedet (under vatn) til museet hentet den.

Det er vanskelig å si noe bestemt om båtens alder, da den ikke er radiologisk bestemt. Det er likevel rimelig å tro at det er en båt brukt av finske innvandrere eller lokalbefolkningen de siste 2–300 år. Stokkebåten

er 321 cm lang, 50 cm på det bredeste og 20–25 cm djup innvendig. Utliggerne er noe kortere enn båten. Et hull i framstavnen kan ha vært brukt til feste av lysterkurv eller lysterstikker.

Den 29. august var Fossum på befaring av fløtningsanlegg i Hådalssvassdraget i Røros sammen med skogforvalter Kåre Klæbo m.fl. Befaringen gjaldt først og fremst restaturering og bevaring av Tørresdalsdammen, men også fløtningsrenner og fløtningshusvær i den øvre del av vassdraget.

Den 5 km lange fløtningsrenna fra Stensåsskogen i Løten til Nord-eråa i Elverum ble befart og fotografert 10.9. og 23.10. Renna ble bygd i 1889 og siste året det ble fløtt var i 1965.

Vestheim var sammen med Ljøstad på befaring i Skiensvassdraget 22.–29. september. Fløtningsdirektør Einar Aasaaren i Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening tok vel imot og ledet befaringene. Først ble arkivene og fotoarkivet i hovedadministrasjonen gjennomgått. Samlingene av bilder og negativer ble tatt med til museet for nærmere studier og for å kunne analysere en del skader som var påført materialet under fuktig lagring. Det ble videre organisert befaring i deler av hovedvassdraget og i

Fra Løveid sluser i Skiensvassdraget. Foto: O.T.L.

sidevassdraget Dalaelvi. Museets kontaktmann i Kviteseid, Toralv Wraa, var med som kjentmann i Dalaelvi.

Den 21. september var Vestheim og Ljøstad og så på en stokkebåt i Midtvann i Vegårshei i Aust-Agder. Med på befaringen var finneren Johan Åsheim, hans sønn Helge, Greger Mosberg og Ivar Bjørn Omundsen. Båten var todelt, flat og bred. Den lengste halvdelene var ca. 420 cm lang, og det som var bevart av begge halvdelene ca. 85 cm bredt. I botn av stokkebåten var det tydelige rekker av merker etter trenagler. Kirsten Hellerdal fra Aust-Agdermuseet hadde tidligere tatt ut treprøver for radiologisk datering. Dette museet er også interessert i å overta båten.

Den 25. oktober var Vestheim og Ljøstad på befaring i Rinnavassdraget, som renner ut nordvest i Mjøsa. Jørgen Ouren ledet befaringen ved Ringflatdammen med det omkringliggende skogbruksmiljøet og deler av elva forøvrig. Denne reguleringsdammen er av Kvandam-typen og har automatiske luker for rask åpning og stenging. Det er ikke aktuelt å bevare Ringflatdammen på stedet (erstattes av terskel) eller overføring av damlukene til museet for bruk i en rekonstruksjon. Glomma Fellesfløtningsforening har kunnet skaffe museet bilder fra restaurering av Ringflatdammen i 1962.

Den 7.–9. november var Vestheim på faglig reise i Telemark og Aust-Agder. I opplegget inngikk besøk på Fylkesmuseet for Telemark og Grenland i Skien for i første rekke å finne materiale omkring fløtingen i Skiensvassdraget. Etter et kortere besøk i arkivene til Skiensvassdragets Fellesfløtningsforening gikk turen til Arendal med befaring av Bomsolmen fløtningsmuseum sammen med Andreas Vevstad. Det ble også tid til et utbytterikt besøk i Aust-Agder-Arkivet som har mye materiale om fløting og trelasthandel i landsdelen. (Det ble også hentet fisk til akvariet fra Marinbiologisk stasjon på Hisøya på samme turen.)

Den 21. september hadde Fossum og Vestheim møte med fløtningsdirektør Oddvar Stenerud på Fetsund for å drøfte fløtningsens arkiver m.m. Det er enighet om at museet skal ta hånd om alt foto- og filmmateriale m.m. Selve arkivet bør på sikt overføres til Riksarkivet.

3.2 Forskning og utviklingsarbeid

Det drives på det nåværende stadium av akvarievirksomheten ikke ren fiskeribiologisk forskning. Det foregår imidlertid et fortløpende utviklingsarbeid i akvariet både av teknisk og biologisk karakter. Den erfaring man etter hvert vinner ved akvariedriften bidrar til å kunne ytterligere videreutvikle akvarieenheten også mot en mer forskningsrettet målsetting. De resultater man etter hvert når er det viktig å få formidlet til andre som måtte ha behov, nytte og interesse av det, og gjennom året er det mange som søker råd og opplysninger hos akvariets personale.

Andersen er engasjert som rettsoppnevnt fiskerisakkyndig i flere vassdragsreguleringsskjønn (Orklavassdraget, Åbjøravassdraget og Skibotnvassdraget), og driver i den sammenheng fiskeribiologisk forskningsvirksomhet. Museet og akvarieenheten drar nytte av denne forskningen og den kontakt han har med relevante forskningsmiljøer.

Utover generell kulturhistorisk dokumentasjon i form av feltarbeid og bearbeiding av innsamlet materiale har det også vært drevet mer konkret forskning ved museet på avgrensede felt med bestemte problemstillinger som utgangspunkt. Det kan nevnes at Vestheim arbeider med en vitenskapelig undersøkelse av «Kjerraten i Åsa».

Museet har en stor modell av to kjerrater og hele kjerratanleggets plassering i terrenget. Denne utstillingen bygger i første rekke på det store arbeidet ingeniør Arve Frydenlund har gjort når det gjelder det teknikkhistoriske aspektet ved anlegget. Det har imidlertid vært et ønske å få større kunnskap om kjerraten i Åsa og samfunnet omkring.

Vestheim er nå i gang med en bredt anlagt studie av «kjerratsamfunnet» med sikte på å skrive kjerratens historie på en bredere og sikrere basis enn det som tidligere er gjort. Det vil være mulig på grunnlag av det som finnes om kjerraten i litteratur, bedriftsarkivet for Løvenskiold-Vækerø og ved å utnytte mer allmenne kilder som folketellinger, kirkebøker, rettsmateriale osv.

Materiale om Nordmarksgodset på Peder Ankers tid finnes i Løvenskiold-Vækerø-arkivet, som i dag ligger i Riksarkivet. Dessverre er dette bedriftsarkivet i svært liten grad systematisert og registrert. Det har derfor vært et møysommelig arbeid å finne fram til stoff omkring kjerraten i Åsa. Men etter hvert har et meget innholdsrikt kildemateriale kommet for dagen, langt større enn forventet.

Det er tatt kopier av interessante dokumenter. Museet er dessuten så heldig å ha ekspertise på gotisk håndskrift blant sine ansatte, nemlig Hjørdis Furuheim, som hittil har skrevet av store mengder arkivmateriale.

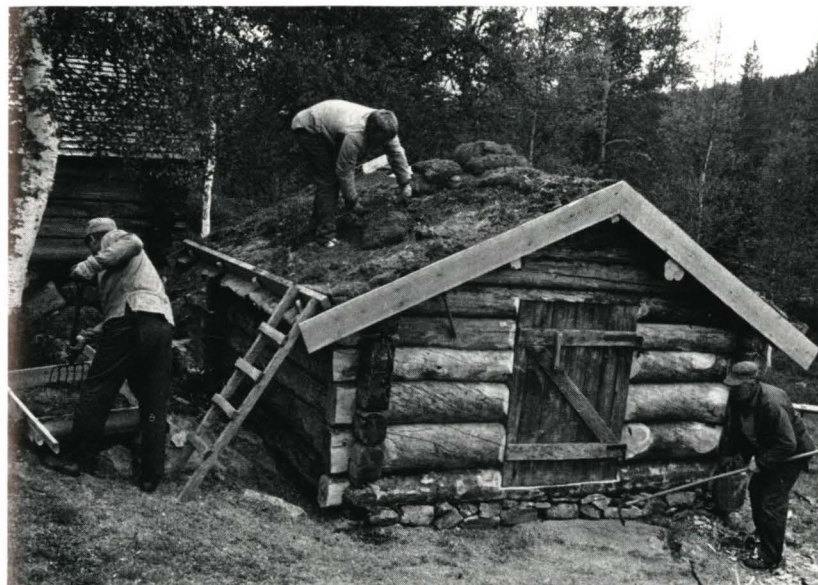
Vestheim har også hatt som en viktig oppgave å etablere og utvikle kontakt med kulturhistoriske forskningsmiljøer ved andre museer, universitet, høyskoler m.v. Han har videre arbeidet spesielt med fløtningshistorie. Når det gjelder generell tilrettelegging av ulike typer materiale i denne sammenheng, vises til avsnittet om arkivet (3.7).

Ved museet pågår det dessuten et kontinuerlig arbeid med å utvikle en forskningsstrategi for å kunne utnytte bedre egne og andres ressurser (arkivmateriale, personressurser, økonomiske midler osv.). Det arbeides spesielt med å knytte til museet studenter og stipendiater som kan løse forskningsoppgaver innenfor museets kulturhistoriske arbeidsfelt. Dette foregår i form av aktiv «markedsføring» av konkrete undersøkelsestemaer og faglig veiledning med tanke på litteratur, kildemateriale og problemstillinger.

3.3 Museumsfaglig rådgivning

Etter initiativ fra næringssjefene i Vestfold og Buskerud skal det lages en vannbruksplan for Numedalslågen, og Fossum er sammen med fylkeskonservatorene Erling Eriksen i Vestfold og Geir Helgen i Buskerud bedt om å få laget en kulturvernplan for vassdraget. Den såkalte Lågenkomiteen har holdt tre møter og laget en plan for registrering av kulturminner innen fløting, fiske, arkeologi og annen virksomhet i vassdraget. Magne Rugsveen som var sommeransatt ved museet foretok en registrering i vassdraget i siste del av juli, og hans rapport har vært et viktig utgangspunkt for den plan som er lagt.

Restaureringen av Gutulisetrene har fortsatt med istandsetting av husene på Nedpåvollen. Det gjenstår fortsatt en del arbeider på selve sesterstua. Den 25. august var representanter for Miljøverndepartementet, Statens Skoger, ordfører og kulturmyndigheter i Engerdal m.fl. på befaring. Fossum redegjorde for restaureringsarbeidet som har pågått fra den første oppmåling og fotografering av husene i 1972 til restaureringen nå på det nærmeste er fullført. Konservator for Trysil og Engerdal, Kåre Sveen, har vært med som fagkonsulent for restaureringsarbeidene i 1982 og 1983.

Restaurering av smådyrfjøset på Nedpåvollen, Gutulisetrene i Engerdal. Foto: T.F.

De gamle bygningene på Renå i Meråker hvor engelske laksefiskere holdt til har stått i fare for å bli revet. Meraker Bruk ønsker å holde ved like den nye engelskbygningen, men ikke den gamle stuebygningen. Driftsbygningen har også stått i fare for å bli revet. Norsk Skogbruksmuseum har forsøkt å få hele det gamle tunet satt i stand og bevart, og Fossum har i 1983 hatt flere samtaler med ledelsen i Meraker Bruk og et eget møte med fylkeskonservator Kolbein Dale i Nord-Trøndelag og konservator Ingeborg Reitan ved Stjørdal Museum for å prøve å sikre kapital til restaureringen. Det er fortsatt usikkert hvordan det kommer til å gå med Renåanlegget.

Den 22. april var Fossum på befaring av fløtningsmuseet Bomsholmen i Arendalsvassdraget sammen med representanter for museet, fylkeskonservatoren og fylkeskultursjefen i Aust-Agder fylke. Bomsholmen Museum er etablert som museum i de gamle bygningene som har hørt fløtningen til. Det har fylkeskommunal støtteordning. Det er ønskelig å få etablert parkeringsplass, toalettanlegg, få registrert gjenstander

og lagd utstillinger. Norsk Skogbruksmuseum støtter opp om museet og vil gi råd og veiledning så langt det er mulig. Nysæther hadde i juli fire dager på Bomsholmen og la planer for disponering av bygningene til utstillinger og annen virksomhet.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk i Trondheim har snart sitt nye administrasjonsbygg klart. I den anledning har Nysæther, Martinsen og Andersen hatt møte med DVF for å gi ideer til utnyttelse av resepsjonslokalene. Målet er bl.a. å gi de besøkende en god mottagelse bygd på elementer fra jakt- og fiskenæringene. Det er planlagt plassering av patedyr, fugler og et mindre akvarieanlegg. Martinsen har utformet planen, og den vil i hovedsak bli fulgt ved den endelige utformingen.

Nysæther har vært på Evenstad skogskole og gitt utmarkslinjen veiledning og råd om hvordan de skal bygge opp en utstilling som viser våre utmarksressurser og utnyttingen av dem.

Nysæther har også deltatt i rådgivningsmøte i Det norske Skogsel-skap om temaheftet «Skog – Samfunn – Skole» (nr. 11 i serien «Skog og Samfunn»). Dette heftet inneholder også undervisningsprosjektet «Lære med skogen» utarbeidet ved Skogbrukets Kursinstitutt, og Nysæther har skrevet om Norsk Skogbruksmuseum som undervisningsinstitusjon.

3.4 Forelesninger og faglige foredrag

Under seminar for skogbruksstudentene ved NLH på museet 18. og 19. mars ble det gitt følgende forelesninger:

Øivind Vestheim:	Russlandsfarten Kjerraten i Åsa Arbeidskonflikter i skogbruket
Tore Fossum:	Tømmerkjøring med hest
Henry Wålberg:	Skogbrukets driftsteknikk
Chr. Andersen:	Akvariet

Seminar for grunnfagsstudentene i etnologi ved Universitetet i Oslo ble holdt 18. og 19. april. Foruten omvisninger i utstillingene ble det holdt følgende forelesninger:

Øivind Vestheim:	Om sosiale forhold i skogen
J. K. Nysæther:	Tjære- og kullbrenning
Tore Fossum:	Om norsk knivtradisjon Tømmertransport med hest

Fossum holdt foredrag og viste lysbilder om bruk av never og ne-verfletting i Vang Husflidslag 16. februar, i Lillehammer og Gausdal Husflidslag 10. mars, og i Nordre Ringsaker Husflidslag 13. oktober.

Fossum holdt foredrag om norsk knivtradisjon på Aust-Agder-museets årsmøte i Arendal 22. april og under åpningen av knivutstillingen på museet 29. april

Fossum holdt foredrag med lysbilder i Gjøvik Historielag 2. desember om trekk fra vår skogbrukshistorie med bakgrunn i at historielaget er i ferd med å opprette et mindre skogbruksmuseum på Biri Prestegård.

Under NKKMs årsmøte i Tromsø 17.–20. september holdt Fossum foredrag om norsk museumsstruktur sett ut fra de landsomfattende spesialmuseenes synsvinkel. Han holdt også ved samme anledning på vegne av NKKMs Filmnemnd et innlegg om betydningen av produksjon av kulturhistorisk film og presenterte Filmnemndas arbeid.

Andersen holdt foredrag om innlandsfiskespørsmål i Storsjøen fiskeforening 18. mars.

Vestheim har ved flere anledninger holdt forelesninger eller foredrag (med lysbilder og lydprogram) om russlandsfarten (norske skogsarbeideres vandring til Sovjetunionen i 1930-åra) og sosioøkonomiske og politiske forhold i skogsbygdene i mellomkrigstida. Disse temaene ble behandlet i to forelesninger for studenter i samtidshistorie på Oppland Distriktshøgskole 19. januar og 2. mars, og for elever (med lokalhistorie) fra Elverum videregående skole 26. april. Russlandsfarten og bakgrunnen for den var også emne for et foredrag i Eidskog historielag 18. februar.

28. januar viste Vestheim to filmer med utfyllende kommentarer i foreningen «Grundsetingen» i Elverum.

3.5 Publisering

Egne publikasjoner

Stoffet til årbok nr. 10 ble på det nærmeste gjort ferdig i 1983, men trykking og utgivelse vil først skje neste år. Fossum og Vestheim har arbeidet med manuskriptene, bildematerialet og generell redaksjon av årboka.

Artikler i andre organer

Christian Andersen:

Museum Education in Norway. Journal of Education in Museums, No. 4, August 1984.

Norsk reiseliv jobber for nordisk trafikk.

Museumsnytt nr. 1, 1983.

Serien «Jeg fant, jeg fant»:

Jostein K. Nysæther: Bjørnejegerens ski.

Jostein K. Nysæther: Nye spor i gammel jord.

Jan Ivar Martinsen: Automat for musefangst.

Øivind Vestheim: Om husvær for folk og hester i skogen.

3.6 Foto og film

Fotoopptak og -registrering

Det er blitt utført forskjellige fotooppdrag i museets interesseområde. Ulike fløtningsminner er fotografert i Telemark, Aust-Agder og

Markfiske med meitspø ca. 1910. Fra Robert Colletts fotosamling.

Oppland, samt stokkebåter i Sør-Odal og Aust-Agder. Kongleplukking i Løten, tømmermåling på Braskereidfoss er også dekket. Foruten Ljøstad har også Vestheim og Fossum tatt bilder ute i felten.

Fotooppgavene har ellers bestått av gjenstandsfotografering og dekking av alle aktiviteter ved museet, enten dette har vært arrangementer, vedlikehold eller andre arbeider. For å gi et inntrykk av besøket på De Nordiske Jakt- og Fiskedager ble det tatt flyfoto av museumsbygningen og friluftsområdet. Avfotografering, registrering og identifisering av fotomaterialet i samlingene etter professor Robert Collett og Direktoratet for Statens Skoger har pågått hele året. Museets fotograf har stått for avfotograferingen, mens registrering og identifisering av bildene har vært utført dels av Gunhild Eknæs og dels av Kari Andersen.

1209 s/h fotografier er blitt registrert. Dette er vesentlig fra de to nevnte samlinger.

Fotomaterialet fra Sølensjøundersøkelsen er blitt identifisert av Magne Rugsveen.

I alt har fotografen gjort ca. 2200 foto-opptak i svart/hvitt, samt mange diasopptak.

Pågangen fra publikum, forlag, bygdebokforfattere, aviser, tidskrifter, årbøker m.m. om fotografier har også i år vært stor. Dette har i 1983 innbrakt kr. 7.735,50.

Produksjon av film og lysbildeserier

Filmen «Tømmerkjøring med hest» er produsert av Statens Film-sentral med Tore Fossum som fagkonsulent og Olav Kyrre Grepp ved kameraet. Den er bekostet med midler over KVDs budsjett som disponeres av NKKMs filmkomite. Filmen ble vist for museets representant-skap 20.6. og på NKKMs årsmøte i Tromsø 17.9.

En film om einer i norsk natur og tradisjon er planlagt for opptak i 1984. Det er foreløpig stilt kr. 70.000.- til disposisjon for filmen. Det må skaffes midler ut over det som kan tas over filmnemndas budsjett for å produsere filmen ferdig.

Museet har en del lysbildeserier som viser museet og utstillingene og noen serier som viser fagtemaer. Det arbeides med å produsere flere slike serier som vil bety mye for bruk i museets utadvendte virksomhet.

3.7 Bibliotek og arkiv

Biblioteket

Gjennom kjøp, gaver og bytteforbindelser har biblioteket hatt en tilvekst på 935 nummer, fordelt på 681 (72,8 %) periodika og 254 (27,2 %) monografier. De tilsvarende tall for 1982 var 633 – 334 – 299, men de er ikke uten videre sammenlignbare med tallene for 1983 da det er skjedd en betydelig endring av praksis for tilvekstføring av noen typer periodika.

Da museet ikke har hatt noen fagbibliotekar og det er flere personer som gjennom årene har hatt ansvaret for biblioteket, har det vært noe forskjellig praksis for føring av aksjesjonsprotokollen og utarbeiding av statistikk for tilveksten. I perioden 1975–81 (det er først fra 1975 og utover at tilveksten for periodika er spesifisert) var det i første rekke rene tidsskrifter og en del rapportserier (i nokså vekslende antall fra år til år) som ble regnet som periodika.

Det har vært et ønske å kunne legge om en del av registreringsrutinene slik at de skulle bli mer i samsvar med vanlig bibliotekpraksis. Det har betydd at fra året 1982 er tidsskrifter, årbøker, årsberetninger og rapporter i serie definert som periodika. Enkeltstående bøker og andre trykk er behandlet som monografier. Fra 1. januar 1983 har dessuten alle enkeltnummer av tidsskrifter, rapportserier o.l. fått eget nummer i tilvekstprotokollen. Tidligere praksis har vært at bare hele årganger av denne typen periodika har kommet til uttrykk i tilvekststatistikken. Den nye registreringspraksisen gir et mer entydig og presist grunnlag for utarbeiding av statistikk for biblioteket.

Nyordningen har ført til at tilveksten for 1983 (935) er vesentlig større enn for tidligere år, noe som i første rekke skyldes at antall registrerte periodika er blitt omtrent dobbelt fra foregående år (334). Dette er likevel ikke uttrykk for noen reell vekst. Nedgangen i registrerte monografier – 254 i 1983 mot 299 året før – er også bare tilsynelatende. Begge endringene skyldes først og fremst endringene i måten å klassifisere og gruppere den innkomne litteraturen på.

Tilveksten for 1982 var dessuten preget av større bokgaver med eldre litteratur, mens det i 1983 er drevet mer bevisst og aktivt innkjøp av nyere litteratur som er nødvendig for aktivt forsknings- og utviklingsarbeid ved museet. Biblioteket er på dette feltet blitt betydelig styrket i

løpet av året. Det kan også nevnes at det er tegnet abonnement på noen nye tidsskrifter.

Tilveksten for periodika i 1983 fordelte seg slik (sammenlignbare tall for 1982 i parentes): tidsskrift 430 nr., rapporter 136, årsberetninger 43 (47) og museale/lokallhistoriske årbøker 72 (71). En nøyaktig opptelling viser at museet pr. 31.12.83 mottar regelmessig følgende periodika:

- 93 tidsskrifter
- 50 rapportserier (13 av dem publikasjoner fra Statistisk Sentralbyrå)
- 76 årbøker av museal og/eller lokallhistorisk karakter (her er bare tatt med de med siste utgave seinere enn 1980)
- 45 årsmeldinger fra museer (mange trykker årsberetningen i årbøkene), institusjoner, bedrifter og organisasjoner.

Det er gledelig å kunne nevne at biblioteket også i år har kunnet registrere mange gaver. Alle givene – til sammen over femti privatpersoner, bedrifter, institusjoner og organisasjoner – er listet opp i et eget vedlegg til denne årsberetningen. Vi nevner likevel spesielt Nils Selmer og Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk som tallmessig har bidratt med de største gavene.

I 1983 ble det brukt 42.100 kr. til biblioteket. Det var praktisk talt samme beløp som for 1982 (42.150 kr.). Når innkjøp av litteratur likevel ikke har gått ned, skyldes det bl.a. at det er brukt noe mindre til innbinding enn tidligere år. Omtrent 20 % av bibliotekets midler i 1983 gikk til innbinding (av både ny og eldre litteratur), og et tilsvarende beløp til tidsskriftabonnement. Godt og vel halvparten ble brukt til innkjøp av litteratur ellers. Det har vært bare mindre utgifter til teknisk utstyr og materiell.

Arbeidet med å sortere litteraturen og få til en praktisk og systematisert oppstilling har fortsatt. Det har vært lagt spesiell vekt på å ordne de ulike typer periodika, bl.a. ved å sette uinnbundne årganger av tidsskrifter og årbøker i kassetter.

Det har videre vært kontakt med Universitetsbiblioteket med sikte på at relevante deler av museets boksamlinger skal komme med i Norsk Samkatalog. I første omgang vil det gjelde periodika, men endelig avtale er ennå ikke inngått. Men det vesentligste av det forberedende arbeidet

med å skaffe en totaloversikt over hvilke avsluttete og løpende periodika museet har og for hvilke tidsrom, er likevel utført.

Norsk Samkatalog er kommet i stand for å kunne utnytte landets litteraturressurser rasjonelt. Det er klart at museets bibliotek inneholder mye spesiallitteratur som det er stor allmenn interesse for. Når det gjelder monografier, har biblioteket imidlertid ikke den totaloversikt i form av kataloger eller registre som vil være nødvendig for at også denne delen av boksamlingen skulle kunne komme med i Norsk Samkatalog.

Det er heller ikke gjort noe mer i retning av å bygge opp manuelle kataloger for monografier. Man må kunne regne med at museet i løpet av neste år vil ha utstyr for å registrere også litteratur på EDB. Som en del av det forberedende arbeidet med tanke på EDB-registrering av litteratur har Vestheim besøkt en del biblioteker som har tatt i bruk EDB, hatt kontakt med instanser i bibliotekvesenet som arbeider med dette spørsmålet og ellers orientert seg om hva som finnes av programvare på dette feltet. Tilsvarende undersøkelser er gjort for å komme fram til registreringssystemer for ulike typer arkivalia som dokumenter og lydbånd.

Museet driver i stadig økende grad litteraturveiledning overfor publikum – både enkeltpersoner og institusjoner. Etterspørselen etter litteraturtjenester er særlig stor fra studenter og skoleelever som arbeider med oppgaver om ulike spesialtema. For å rasjonalisere denne servicen overfor publikum og samtidig få nyttige hjelpemidler internt er det blitt utarbeidet nye litteraturlister for enkelte emner og eldre lister er revidert. Tilveksten omfatter f.eks. lystring og bruk av stikkeredskaper under fiske, dyregraver, jernutvinning og vassaga.

Også utlånsvirksomheten ved biblioteket vokser for hvert år, men uten fast bemanning må dette begrenses. Hovedregelen er derfor fortsatt at brukere av boksamlingene arbeider med litteraturen i biblioteket. Disse lokalene benyttes ellers hyppig til møter og andre sammenkomster både av museet selv og andre utenfra.

Vestheim har som forrige år hatt hovedansvaret for bibliotek og arkiv. Den daglige registreringen av litteratur er i hovedsak utført av Kari Andersen.

Arkivet

Museets arkiv omfatter i hovedsak fire typer arkivalia: skriftlige dokumenter (protokoller, regnskapsbøker, manuskripter m.m.), kartma-

teriale, lydbånd og fotografier/film. (Foto og film er behandlet for seg i årsberetningen.) Disse ulike typene arkivmateriale stiller forskjellige krav til registreringsrutiner og oppbevaringsforhold. Det er et stort arbeid som gjenstår før arkivalia kan sies å være tilfredsstillende oppbevart på vårt museum. Men en del er gjort i året som har gått – ikke minst i form av forberedende arbeid med tanke på framtidige løsninger. Det er særlig Vestheim og Fossum som har arbeidet med arkivspørsmål.

Som for biblioteket har det også for arkivet blitt gjort en del forberedende arbeid med tanke på framtidig EDB-registrering av arkivalia. Det er avlagt besøk hos bl.a. Norsk Privatarkivinstitutt, Hardanger Folke-museum og Senter for mediaforskning ved Universitetet i Bergen. Spørsmålet er også tatt opp med fagfolk i ulike EDB-miljøer.

Vestheim har arbeidet med å tilrettelegge innsamlet materiale for forskning og annen utnytting. Det gjelder f.eks. materialet fra det pågående arbeidet med fløtinga i Haldensvassdraget og det store intervju-materialet fra Trysil og Engerdal. Trysil/Engerdal-materialet består av lydbåndintervjuer (i alt ca. 150 opptakstimer) med 83 skogsarbeidere og skogsbestyrere (se også årsberetningen for 1980, s. 23). Hele 25 av disse informantene ble født før århundreskiftet. Bare en mindre del av intervjuene er skrevet av, og videre avskriving må foregå på elektronisk tekst-behandlingstustyr (ETB) slik at teksten kan lages maskinelt. Museet arbeider med å utvikle opplegg for registrering (arkivering) og avskriving av lydbåndmateriale generelt som vil kunne gi en helt annen mulighet til å utnytte materialet enn det som er mulig i dag. Når det gjelder utnytting av materialet fra Trysil/Engerdal, vil det bl.a. være aktuelt å utgi en publikasjon med «Skogbruksminner».

Det er tidligere holdt to økonomiaksjoner for å finansiere Trysil/Engerdal-prosjektet (intervjuing og avskriving), noe som til sammen har gitt ca. 45.000 kroner (en del av midlene er ennå ikke brukt). Bidrags-ytere har vært Trysilvassdragets Skogeierforening (TVS), Trysil kommune, Trysil skogråd, Skogbruksetaten i Trysil, Engerdal skogråd, Engerdal kommune, Engerdal kulturstyre og Hedmark fylke. TVS førte regnskapet t.o.m. 1982, mens ansvaret når det gjelder regnskap, administrasjon og faglig utnytting av materialet i sin helhet er overlatt til museet fra 1983. Denne bredt anlagte intervjuundersøkelsen representerer et svært viktig materiale for museet.

Museets lydbåndmateriale er nå blitt flyttet ned i arkivet under auditoriet, der det er gunstigere (lavere) og mer stabil temperatur enn i kontorfløyen. Lydbåndene har tidligere vært lagret i metallskap, noe som kan føre til avmagnetisering og dermed redusert lydkvalitet. Et annet problem med langtidslagring av lyd på tape er «kopieeffekten» som oppstår ved at lyden smitter over fra en båndvikling til en annen. For å forebygge slike skader har en begynt å spole («lufter») båndene med jevne mellomrom. Kopieeffekten er størst de første dagene etter opptak. Senere vil «lufting» f.eks. hvert femte år være tilstrekkelig.

Museets egen kapasitet til å overta og oppbevare arkivalia er sterkt begrenset. Det er også et spørsmål om museene skal se det som en hovedoppgave å være arkivinstitusjoner. Det ville vel være riktigere å samarbeide nærmere med og styrke det eksisterende arkivverket slik at dette i større utstrekning kunne ta hand om også privatarkiver. Men det vil likevel alltid være aktuelt for museet å overta en del arkivalia (av mindre omfang), som ellers kanskje ville gå en uviss framtid i møte. Plassforholdene vil derimot ikke tillate at museet overtar større bedrifts- og organisasjonsarkiver.

Museet har likevel et klart ansvar for at relevant arkivmateriale innenfor dets arbeidsområder sikres for framtidig forskning og annen bruk. I året som har gått, har det derfor vært arbeidet en del med å finne fram til *hvilke* ulike arkiver som finnes, *hvor* og *hvordan* de oppbevares. Dette er for såvidt bare en naturlig del av feltarbeidsrutinene, men det har vært arbeidet spesielt med fløtningsarkiv det siste året. En del større forretningsarkiv med mye fløtningsstoff er allerede tatt hand om av arkivverket (f.eks. finnes Nidarå Fellesfløtningsforenings arkiver i Aust-Agder-Arkivet og Løvenskiold-Vækerøs arkiver i Riksarkivet). Museet har ellers i enkelte tilfelle gitt råd om oppbevaring av arkiver og også sett det som sin oppgave å formidle kontakt til arkivverket.

Av arkivmateriale som er kommet inn i 1983, kan vi nevne en mengde brosjyrer, prislister o.l. fra Eik & Hauskens ved Gunnar G. Hovde, Rena og Gudmund Landheim, Løten. Dette materialet vil være viktige kilder i studiet av tidlig mekanisering i tømmertransporten. Vestheim har gått gjennom stoffet sammen med Hovde og Landheim og intervjuet dem.

3.8 Samlinger og magasin

Magasinet

Gjenstandene i magasinet er ordnet slik at ensartete grupper av gjenstander holdes samlet. De fleste gjenstandskategorier er samlet i magasinet i museumsbygningen, mens de fleste båtene er plassert i Klokkegårdsåven.

Magasinet i museumsbygningen er et såkalt åpent magasin, dvs. at gjenstandene er samlet i ett åpent rom. Dette har sine fordeler spesielt med hensyn på oversiktighet. Derimot byr et stort åpent rom med mange gjenstander på en del problemer når det gjelder støv, insektangrep, ulike temperatur- og klimaforhold for ulike gjenstandsgrupper osv. Det foreligger planer for bygging av egen magasinavdeling for tekstiler og pels der kontroll av og behandling mot insektangrep kan begrenses til et bestemt rom, og for å holde stabile temperatur- og klimaforhold.

Registrering av gjenstander

Antall registrerte gjenstander varierer mye fra år til år. Dette har sammenheng med hvor mange gjenstander som kommer inn, prioritering av gjenstandsregistrering i forhold til andre oppgaver, tilgang på personell osv. Det er derfor ikke alltid at innkomne gjenstander blir registrert samme år, og det danner seg et etterslep som registreres neste år. Gjenstandstilveksten i museet må derfor sees over et visst antall år. Ideelt sett bør innkomne gjenstander registreres samme år som de kommer inn.

Antall gjenstander registrert ved Norsk Skogbruksmuseum 1976–1983.

År	Antall
1976	334
1977	251
1978	238
1979	305
1980	203
1981	323
1982	305
1983	69

At 1983 er et bunnår skyldes i første rekke personalsituasjonen. Bjørn Bækkelund som var sivilarbeider fra 11.1.1982, registrerte et relativt stort antall gjenstander det året (305). Etterslep til 1983 ble dermed lite. Registreringer i 1983 ble dels utført av Bjørn Bækkelund og dels av Magne Rugsveen. Etterslepet er av en viss størrelse, noe som vil komme til uttrykk i antall registrerte gjenstander for 1984. Dette skyldes to forhold. For det første har ikke museet hatt noen fast person til registrering i 1983 og dessuten er det brukt mye tid til registreringen av de fleste kniver som var innlånt til knivutstillingen (noe over 400).

Aud Furulund
og Åse Fløien,
museets renholdsbetjenter,
arbeider med
rengjøring av magasinet.
Foto: O.T.L.

Som det vil framgå av tabellen er det registrert 69 gjenstander, f.o.m. 6556 t.o.m. 6624. Det er særlig på knivsektoren at det har kommet inn verdifullt materiale ved gaver og kjøp. Kr. 29.874,48 er brukt til innkjøp av gjenstander.

Konservering

Ved museets håndverksavdeling har det vært foretatt en del konserverings- og rengjøringsarbeider av gjenstandsmaterialet. Fordsontraktoren fra 1930-årene er rensset og beltene demontert og behandlet med to typer Tectyl. Motoren er vasket og behandlet med voks.

Det er blitt foretatt jernkonservering av en del gjenstander i magasinet. 65 enheter av forskjellig art er blitt behandlet, for det meste jernlenker.

Alle reoler og gjenstander i magasinet er rengjort med støvsuger.

I pelsskapene har det vært møllangrep. Pelsene ble tatt ut i friluft for lufting og børsting, for deretter å bli hengt inn i skapene igjen i plastposer med møllkuler inntil videre.

3.9 Utstillingene

Museets beltetraktor fra 1930-årene er etter konservering gitt plass i tømmertransportavdelingen. Det ble nødvendig å demontere en del av tømmerveien som viser hestredskaper i bruk, for å få plass til den lille driftstekniske avdelingen. Til museets «Gråtass» har Eikmaskin skaffet de canadiske Bombardier halvbeltene som var de første som ble brukt til tømmertransport.

Per Skaare har lagt til rette gjenstander og fotografier for en utstilling om nyere tømmermåling, men denne er ennå ikke montert.

3.10 Annet faglig arbeid

Fossum har sittet i eksamenskommisjonen for to magistergradsstudenter ved Universitetet i Oslo. Tom Bloch Nakkerud, Universitetets Oldsaksamling, holdt sin prøveforelesning for magistergraden i arkeologi 13. september over emnet: «Bruken av råstoffer fra planteriket i mesolittikum». Hans magistergradsavhandling har tittelen: «Studier av tre-kullframstillingen i tilknytning til jernproduksjon i Øvre Agder; anvendelse av etnologi og økologi». Magne Rugsveen, Institutt for etnologi, holdt sin prøveforelesning for magistergraden i etnologi 1. desember

over emnet: «Sammenhengen mellom materiell kultur og begrepet skikk». Hans magistergradsavhandling har tittelen: «Lågåsildfisket i Fåberg. Endring i form og bruk 1850–1980».

Andersen er oppnevnt som sensor for Statens Skogskole, Evenstad i ferskvannsøkologi og fiskestell.

Fossum har sittet i sakkyndig komite for amanuensisstillingen ved De Sørsamiske Samlinger i Snåsa.

Fossum er medlem av komiteen som utreder spørsmålet om et norsk landbruksmuseum. Etter at innstillingen var ferdig, ble komiteen bedt om å fungere som et interimsorgan inntil Norsk Landbruksmuseum er stiftet, noe som forutsettes å skje i første del av 1984.

23. februar ble det holdt et arbeidsmøte om tidlig bruk av traktor i skogbruket. Til stede var Henry Wålberg og fra museet Fossum, Vestheim og Skaare.

Konrad Eggen har holdt kurs, vist lysbilder og kåsert om neverarbeid ved flere anledninger. Den 13. oktober demonstrerte han neverarbeid i Nordre Ringsaker Husflidslag. To ganger har han vist lysbilder og fortalt om laging av neverbutt og fletting av neverkurv i et husflidslag på Hamar. Eggen har videre holdt friundervisningskurs i neverarbeid (8 kvelder), der det er lagt inn en dag med nevertaking ute i skogen tidlig på sommeren.

4. AKVARIET

4.1 Teknisk

Teknisk sett har akvariet i det forløpne år fungert tilfredsstillende. Fortsatt kommer det imidlertid for mye finfordelt sandmateriale inn på ledningsnett. Slitasjen på pvc-rør, kraner og pakninger er derfor unormalt stor. Vanntilførselen gjennom vannstrålepumpene har enkelte ganger blitt stoppet til, med fiskedød som resultat. En konsekvens av dette er at vi i 1985 har budsjettert med nytt vannfiltreringsanlegg.

4.2 Biologisk

Bortsett fra litt sopproblemer (*Saprolegnia*) og vibriose (*Vibrio anguillarum*) på laks og skrubbe-flyndre har sunnhetstilstanden siste driftsår vært tilfredsstillende. Soppangrepene kommer om oftest i form

av en sekundær infeksjon, etter at fisken først er blitt skremt og har fått en mekanisk skade. Dette kan vanskelig unngås, med den trafikken vi hele tiden har på for- og baksiden av akvarieenheten.

Behovet for småakvarier i utstillingene er ennå ikke tilfredsstillt. Følgelig er det en rekke fiskearter, planter og eventuelt andre vannlevende organismer som ikke kan stilles ut fordi de bare blir mat for de større fiskene. Man har imidlertid kommet langt på vei med et nytt 500 liters akvarium (nr. 13). Dette vil bli ferdig i løpet av 1984.

Dårlig sikt på grunn av blakket vann har lenge vært et problem i sjøvannsakvarium nr. 10. Ønsket om å stille ut en viss mengde fisk medfører relativt stor biomasse med tilhørende slitasje på vannet. Frijørte salter og andre næringsemner, ekskresjonsprodukter, forspillres-ter o.l. har gitt grunnlag for en betydelig algevekst med en melkehvit farge på vannet, bare kort tid etter at det er skiftet. Det er gledelig å kunne konstatere at problemet nå er løst. Fra Knut Nysæther mottok vi i gave en eggehviteavskummer, som viste seg å bedre forholdene noe. Den endelige løsning på vårt «algeforurensningsproblem» fikk vi imidlertid først ved anskaffelse av et Aquazonanlegg levert av firmaet A/S Birger Christensen i Oslo. Ved å føre inn finfordelt ozongass noen timer pr. dag har vi tatt knekken på algene. Disse blir i sin tur utskilt fra vannet via eggehviteavskummeren, og vannet er nå tilnærmet krystallklart.

Følgende arter har vært stabile i anlegget innværende periode:

Ferskvann

1. Ørret/sjørørret (*Salmo trutta*)
2. Røye/sjørøye (*Salvelinus alpinus*)
3. Laks (*Salmo salar*)
4. Ål (*Anguilla anguilla*)
5. Gullbust (*Leuciscus leuciscus*)
6. Brasme (*Abramis brama*)
7. Vederbuk (*Leuciscus idus*)
8. Hork (*Acerina cernua*)
9. Gjedde (*Esox lucius*)
10. Steinulke (*Cottus poecilopus*)
11. Mort (*Rutilus rutilus*)
12. Sik (*Coregonus lavaretus*)
13. Lake (*Lota lota*)
14. Harr (*Thymallus thymallus*)

Ikke utstilt

15. Lagesild (<i>Coregonus albula</i>)	Ikke utstilt
16. Krøkle (<i>Osmerus eperlanus</i>)	
17. Abbor (<i>Perca fluviatilis</i>)	Ikke utstilt
18. Karuss (<i>Carassius carassius</i>)	
19. Dvergmalle (<i>Ameriurus nebulosus</i>)	
20. Regnbueørret (<i>Salmo gairdneri</i>)	
21. Ørekyte (<i>Phoxinus phoxinus</i>)	
22. Bekkerøye (<i>Salvelinus fontinalis</i>)	Ikke utstilt
23. Laue (<i>Alburnus alburnus</i>)	
24. Suter (<i>Tinca tinca</i>)	
25. Sørv (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>)	
26. Gjørs (<i>Lucioperca lucioperca</i>)	
27. Flire (<i>Blicca bjerkna</i>)	

Dessuten ferskvannskreps (*Astacus astacus*).

Saltvann

1. Skrubbeflyndre (*Platichthys flesus*)
2. Torsk (*Gadus morhua*)
3. Bergnebb (*Ctenolabrus rupestris*)
4. Sei (*Pollachius virens*)
5. Rødspette (*Pleuronectes platessa*)
6. Rødnebb og blåstål (*Labrus ossifagus*)
7. Lomre (*Microstomus kitt*)
8. Knurr (*Eutrigla gurnardus*)

Dessuten:

Hummer (*Homarus vulgaris*)
 Strandkrabbe (*Carcinus maenas*)
 Taskekrabbe (*Cancer pagurus*)
 Korstroll (*Asterias rubens*)

Vi benytter mest blåskjell og krill som fôr. Av praktiske årsaker hentes blåskjellene hvert år i Danmark. Vi får dem via Danmarks akvarium, som tar sitt råstoff fra Limfjordøsterskompagniet på Nord-Jylland. Vårt årsforbruk ligger på ca. 150–200 kg i kokt tilstand uten skall. Krillen benyttes i første rekke til de mindre fiskeartene, særlig krøkle.

Tørrfôr benyttes kun i oppdrettsanlegget til yngel, settefisk og flerårig fisk av laks, ørret, røye og regnbueørret.

Selv om avgangen av fisk har vært meget beskjeden siste år, vil det alltid være behov for utskiftninger. I tillegg til eget innsamlet fiskemateriale fra

Glomma: Harr, ørret, steinsmett og ørekyte

Isteren: Lake

har følgende institusjoner og enkeltpersoner hjulpet oss:

- Forskningsstasjonen for fisk, Ims (DVF): Bekkerøye
- Akvariet i Bergen: Skrubbeflyndre, rødnebb, blåstål, torsk
- Statens Marinbiologiske Stasjon, Flødevigen v/Arendal: Torsk, sei, lomre, skrubbeflyndre og rødspette
- Zoofysiologisk institutt, Univ. i Oslo: Torsk, knurr og skrubbeflyndre
- Jan Pedersen, Asker: Suter, dvergmalle og sørv
- Ole-Thorstein Ljøstad og Trond Nystuen: Harr, gullbust, gjedde, abbor, gjørs, steinsmett, ørret, brasme og flire
- Jømna Feltbiologiske Forening: Gullbust
- Torstein Fossum, Elverum: Ferskvannskreps
- Zoologisk Museum, Tøyen v/Per Pethon
- Oppsynsmannen for Nordre Øyeren Naturreservat Gunnar Andersen og medhjelper Erik Gårder

Norsk Skogbruksmuseum er disse institusjoner og enkeltpersoner som står bak, stor takk skyldig. Stort sett er all mottatt fisk gitt oss vederlagsfritt.

4.3 Rådgivning, undervisning, besøk og kontaktskapende virksomhet

Innsamling av biologisk materiale og henting av sjøvann til akvariet har samtidig gitt mulighet for faglig kontakt med miljøer utenom vårt eget. I tillegg til institusjonene nevnt ovenfor må særlig nevnes kontakten med Veterinærinstituttet i Oslo v/veterinærinspektør Tore Håstein m.fl., universitetene i Oslo og Trondheim, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk samt Marinbiologisk stasjon i Drøbak.

Akvariet «Fra fjell til fjære» har hatt flere spesialbesøk fra inn- og utland, bl.a.:

- En delegasjon fra Odense i Danmark med ordføreren i spissen (annen gangs besøk). Odense er selv i ferd med å bygge ut et akvarium.

- Forsheim Forskningsstasjon i Skjomen, Narvik. En gruppe studenter med fiskeoppdrett som fordypningsområde fikk grundig gjennomgang av både for- og baksiden av akvariet.
- Oslo Akvarieselskap.
- En delegasjon fra Drøbak som planlegger et nytt akvarium til erstatning for det gamle som nå er stengt.
- I alt 15 NORAD-stipendiater fra 12 nasjoner, som var på kurs i vannkraftutbygging på Norges Tekniske Høyskole i Trondheim, besøkte akvariet på en av sine ekskursjoner. Stipendiatene etterutdanner seg for å være sakkyndige ved utbygging av kraftverk i sine hjemland. Til tross for et ellers teknisk spekket program, viste det seg å være nyttig med en gjennomgang av akvariet og informasjon omkring de fiskeslagene som holder til i norske vann og vassdrag. Stipendiatene vil nemlig selv måtte ta hensyn til problemstillinger vedrørende fiske i regulerte vassdrag i sine hjemland.

Det er først og fremst universitets- og høyskolestudenter og elever ved skogskoler og andre videregående skoleslag som har fått undervisning og omvisning av akvarielederen. Programmet har da som regel bestått av forelesning med lysbilder i auditoriet og omvisning i akvariet. Det er også i økende grad gitt omvisninger på baksiden av akvariet, når dette ikke har vært til hinder for den daglige drift. Den generelle undervisning i forbindelse med akvariet er tatt med i kapittelet om skoletjenesten.

Akvarielederen har tatt seg spesielt av studenter og besøkende fra Volda og Elverum lærerhøyskoler, Norges Landbrukshøyskole (skogbruksstudentene), Tromsø Museum, Norsk Teknisk Museum og Elverum videregående skole.

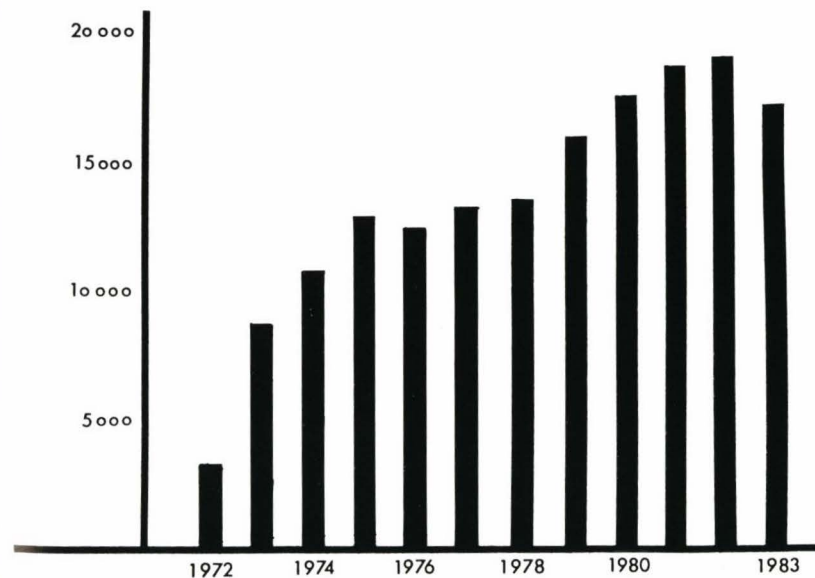
Det gjøres fra personer og institusjoner mange henvendelser gjennom året om akvariet og akvariedrift som akvarieleder og røkter tar seg av.

5. SKOLETJENESTEN

5.1 Besøkstallet i 1983

Det samlede besøkstallet var 17026 elever/studenter fordelt på 912 klasser/grupper. Dette er en markert nedgang i forhold til året 1982 da de tilsvarende tallene var 19168 og 1030 ($\div 11,2\%$).

Skolebesøkets utvikling fra 1972.

Tabell 1. Det totale besøkstallet for skoler i 1983 fordelt på de enkelte fylkene og sammenlignet med 1982.

FYLKE	Elevtall 1982	Klassetall 1982	Elevtall 1983	Klassetall 1983	Endring i elevtall	Endring i prosent
Hedmark	9020	513	8273	464	÷ 747	÷ 8,3
Oppland	3213	158	2899	169	÷ 314	÷ 9,8
Akershus	3144	155	2018	98	÷ 1126	÷ 35,8
Oslo	952	44	859	38	÷ 93	÷ 9,8
Østfold	390	20	444	20	+ 54	
Telemark	160	10	88	5	÷ 72	
Sør-Trøndelag	112	12	115	6	+ 3	
Vestfold	98	9	123	6	+ 25	
Møre & Romsdal	93	4	95	5	+ 2	
Sogn & Fjordane	86	5	9	1	÷ 77	
Aust-Agder	62	3	0	0	÷ 62	
Vest-Agder	0	0	22	1	+ 22	
Rogaland	0	0	54	3	+ 54	
Hordaland	0	0	52	3	+ 52	
Nord- Trøndelag	55	3	161	8	+ 106	
Nordland	13	1	38	2	+ 25	
Troms	0	0	0	0	-	
Finnmark	0	0	0	0	-	
De andre fylkene har en samlet økning på 132 elever. Dette tilsvarer en økning på 12,4 % i forhold til 1982.						
Sverige	1079	60	786	47	÷ 293	
Danmark	159	6	241	12	+ 82	
Andre	41	2	24	1	÷ 17	
Samlet tilbakegang 228 elever (÷ 17,8 %)						

Tallene viser med enkelte unntak en tilbakegang i besøket. Tallene for de 10 første månedene i 1983 antyder at nedgangen var størst for de langveisfarende.

Oversikten viser spesielt at besøket fra Akershus har gått tilbake. Tilbakegangen for dette fylket alene utgjør over halvparten av den totale tilbakegangen for skolebesøket.

For de fylkene der besøkstallene ligger på 5–6 klasser eller mindre, vil en endring på én enkelt klasse gi stort utslag i prosentsatsen. Framgangen på 12,4 % for disse fylkene utgjør derfor svært lite totalt sett.

Fylkene Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus har tilsammen 80 % av besøkstallet, og det er disse fylkene som gjør utslaget.

En vesentlig årsak til nedgangen i skolebesøket er de reduserte skolebudsjetter som gjør det vanskeligere for skolene å få penger til bl.a. museumsbesøk.

Tabell 2. Besøkstallet for skoler fra Hedmark i 1983 fordelt på de enkelte kommunene og sammenlignet med 1982.

KOMMUNE	Elever 1982	Klasser 1982	Elever 1983	Klasser 1983	Endring fra 1982 antall	prosent
Alvdal	23	1	18	1	÷ 5	-
Eidskog	133	7	116	6	÷ 17	÷ 12,8
Elverum	2950	181	2602	162	÷ 348	÷ 11,8
Engerdal	46	5	75	4	+ 29	-
Folldal	55	3	41	3	÷ 14	-
Grue	87	5	228	15	+ 141	+ 162,1
Hamar	629	37	700	33	+ 71	+ 5,2
Kongsvinger	616	31	410	18	÷ 206	÷ 33,4
Løten	577	27	177	11	÷ 400	÷ 69,3
Nord-Odal	192	12	233	11	+ 41	+ 21,4
Rendalen	128	6	70	4	÷ 58	÷ 45,3
Ringsaker	767	43	844	44	+ 77	+ 10,0
Stange	700	41	789	44	+ 89	+ 12,7
Stor Elvdal	81	5	56	5	÷ 25	-
Sør-Odal	246	13	186	8	÷ 60	÷ 24,4
Tolga	0	0	32	2	+ 32	-
Os	37	2	43	2	+ 6	-
Trysil	190	12	290	18	+ 100	+ 52,6
Tynset	115	7	82	6	÷ 33	÷ 28,7
Vang	320	19	231	20	÷ 89	÷ 27,8
Våler	342	16	123	7	÷ 219	÷ 64,0
Åmot	129	7	184	10	+ 55	+ 42,6
Åsnes	510	24	422	21	÷ 88	÷ 17,3

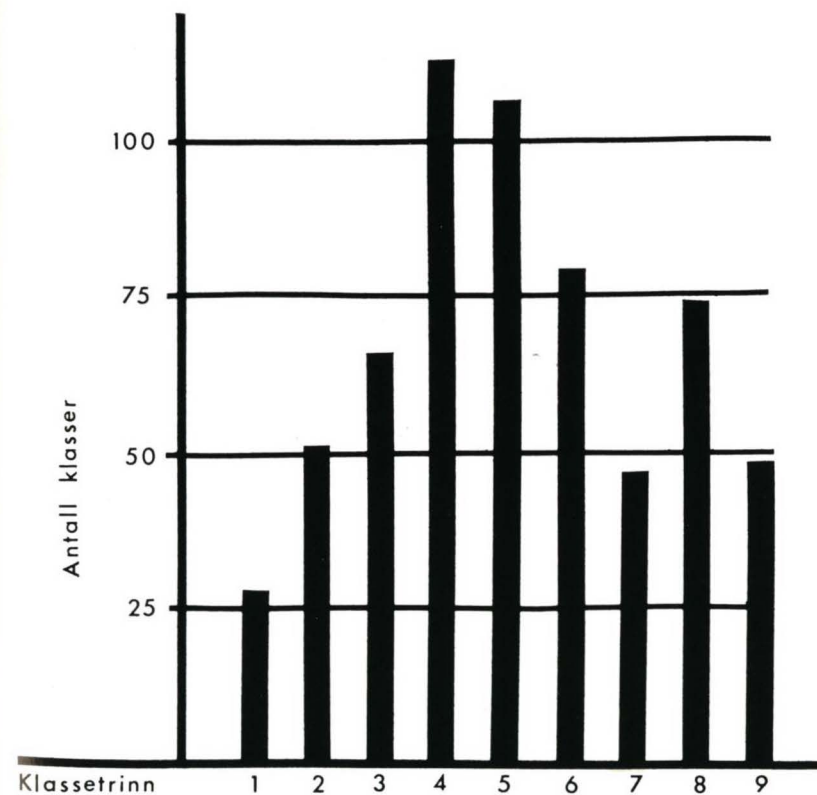
Kommuneoversikten viser en økning i besøket fra Grue og Trysil, og en tilsvarende tilbakegang for Kongsvinger, Våler og spesielt Løten. Dessuten har besøket fra Elverum gått ned med over 300 elever.

Tabell 3. Besøkstallene fordelt på de enkelte skoleslagene i 1983.

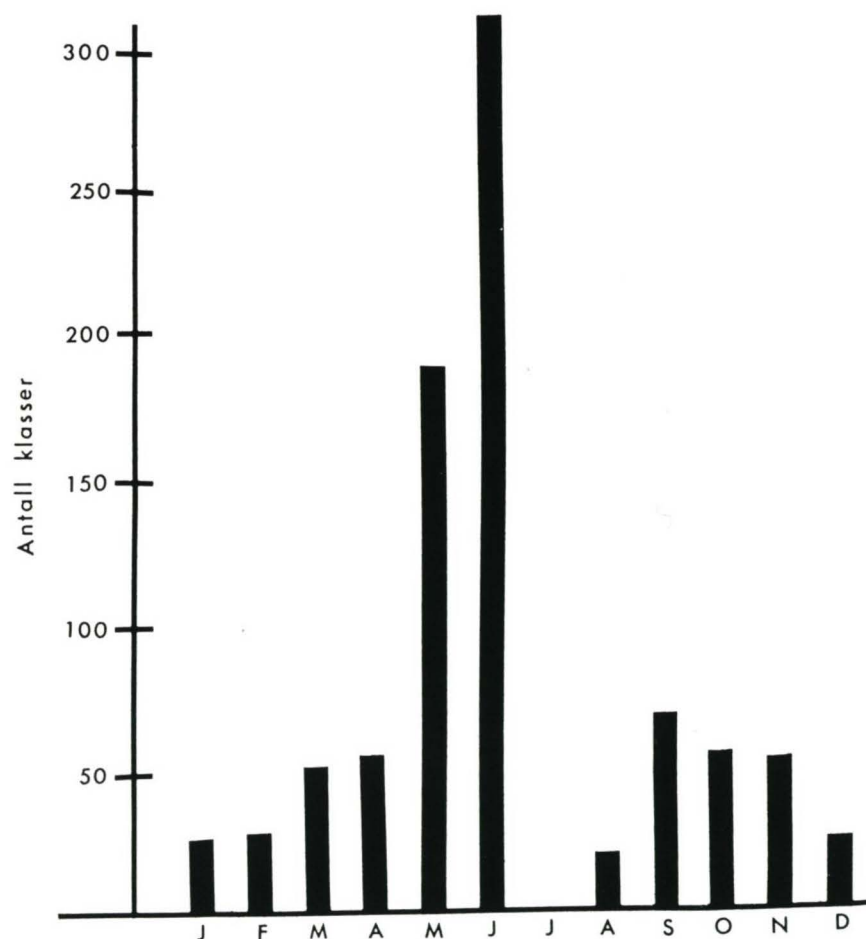
Skoleslag	1982	1983	Endringer fra 1982	
			antall	prosent
Førskole	1649	2321	+ 672	+ 40,8
Grunnskole	14053	11510	÷ 2543	÷ 18,1
Videregående	910	815	÷ 95	÷ 10,4
Høyskoler og universiteter	517	566	+ 49	+ 9,5
Jord- og skogbruksskoler	926	652	÷ 274	÷ 29,6
Andre	1113	1162	+ 49	+ 4,4
Totalt	19168	17026	÷ 2142	÷ 11,2

Vi har i 1983 hatt en sterk økning i besøket av førskolegrupper, mens derimot nedgangen for grunnskolen er større enn den totale nedgang i besøkstallet. Nedgangen i elevtallet i grunnskolen er på ca. 2 % i de fylker der hoveddelen av vårt besøk kommer fra.

Klassebesøket i 1983 fordelt på de enkelte klassetrinn i grunnskolen.

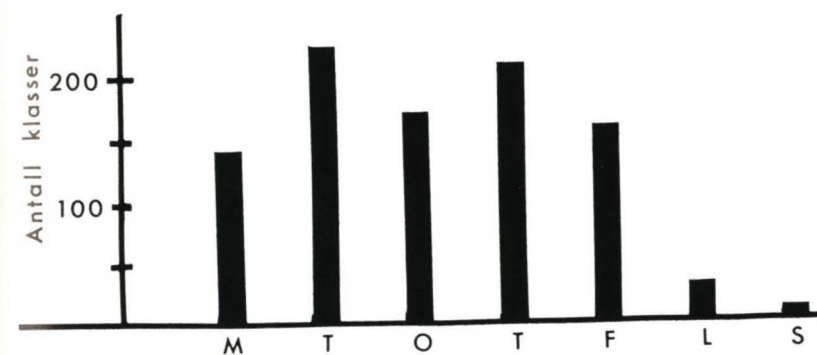

Antall klasse/gruppebesøk fordelt på de enkelte månedene i 1983.

Besøket er fortsatt sterkt konsentrert om mai og juni. Det har ikke vært noen vesentlig endring i dette mønsteret de senere årene.

Klassebesøket i 1983 fordelt på de enkelte ukedagene.

Tabell 4. Elevbesøket i 1983 fra de enkelte skoleslagene i Elverum sammenlignet med elevtallene i skolene.

Skoleslag	Besøkst. 1983	Samlet elevtall	Besøk i % av elevt.
Førskolen	513	176	291
Grunnskolen	1272	2461	52
Elverum videregående	259	1020	25
Elverum lærerhøgsk.	396	400	99
Elverum folkehøgsk.	100	90	111

Tabell 5. Elevbesøket fra de enkelte barne- og ungdomsskolene i Elverum fordelt på de enkelte klasstrinnene og sammenlignet med elevtallet i skolene i 1983.

skole	klasstrinn									Sum	Elevtall 1.10.83	Besøk i % av E
	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Bergheim						27				27	31	87
Frydenlund	34	44	81	53	22	15				249	296	84
Hagen		13		4						17	40	42
Hanstad b/u							68	20	37	125	292	42
Hernes					19					19	90	21
Kirkeby	20	20	20	20		15				115	65	176
Lillemoen										0	103	0
Melåsberget										0	36	0
Sundsvoll	10	11			13	13				47	42	111
Søbakken	76		53	50	19					198	470	42
Sørskogbygda				43		40				83	100	83
Torgerstuen	3	3	2							8	17	47
Vestad										0	166	0
Elverum u-sk.							59	298	27	384	713	53
Sum	143	91	156	156	93	110	127	318	64	1272	2461	52

5.2 Emnevalg og undervisningsformer

Klassenes valg av emner

Oversikten nedenfor viser hvilke emner klassene/gruppene har valgt å arbeide med under besøket på museet.

Skogbruk	2803 elever fordelt på 139 klasser
Jakt og fangst	2413 elever fordelt på 124 klasser
Prestøya	700 elever fordelt på 35 klasser
Temp. utst.	480 elever fordelt på 34 klasser
Akvariet	463 elever fordelt på 23 klasser
Fugleavd.	376 elever fordelt på 29 klasser
Fiskeavd.	308 elever fordelt på 14 klasser
Geologi	176 elever fordelt på 6 klasser
Naturstier	132 elever fordelt på 9 klasser
Steinalder	69 elever fordelt på 4 klasser
Eget opplegg	ca. 470 klasser
Oppgaver	ca. 160 klasser
Film	ca. 85 klasser

Omvisningene fordelt på avdelinger

Skogbruksavd.	122 omvisninger
Jakt og fangstavd.	93 omvisninger
Prestøya	17 omvisninger
Fiskeavd.	13 omvisninger
Akvariet	13 omvisninger
Fugleavd.	2 omvisninger

I alt 260 omvisninger

Andre undervisningstilbud

Lysbildeorienteringer	67
Dokketeaterforestillinger	9
Andre omvisninger	10

I alt 86

Oversiktene viser at 346 klasser/grupper (260 + 86) har fått en eller annen form for undervisning av museets skoletjeneste. Dette tallet synes noe lavt, men det kan forklares med at 470 klasser har hatt eget opplegg – og at 55 % av alle klasser/grupper besøkte museet i «rushmånedene» mai–juni da det ikke er mulig å drive undervisning i avdelingene inne.

Filmframvisninger

Det har i 1983 vært 63 filmframvisninger i forbindelse med skolebesøk (90 framvisninger i 1982).

De mest viste filmene:	
Liv og husvær i skogen	20 visninger
Vårens farlige eventyr	10 visninger
Langs fjellbekken	9 visninger
Elg og elgjakt	6 visninger
Hankekjøring i V. Gausdal	4 visninger
Lågåsildfisket	3 visninger
Sølen sjøfisket	2 visninger

5.3 Nye tilbud

Dokketeater

Nytt av året er dokketeaterframvisning for barn i førskolealder og i de lavere trinn i grunnskolen.

Jan Ivar Martinsen har hatt ansvaret for dokketeaterprosjektet. Han har konstruert og utført scenearrangementet, lagd kulisser og dokker, skrevet manus og produsert lydopptakene.

Forløpig er det bare laget ett program. Handlingen går på økologi, viltskjøtsel og miljøvern – levendegjort av musa, ugla, motorsaga og en utgått støvel. Hovedmålet med stykket er å skape gode holdninger til naturen som omgir oss.

Okkupasjonshistorie

I forbindelse med de to okkupasjonshistoriske utstillingene som Glomdalsmuseet og Norsk Skogbruksmuseum sammen med Hamar Arbeiderblad laget våren 1982, ble det utarbeidet et undervisningshefte med arbeidsoppgaver som dekket begge utstillingene. Dette arbeidet resulterte senere i et utvidet skoletilbud som omfatter en vandrende miniutstilling om krig og dagligliv i vår del av landet 1940–45. I tillegg til utstillingen er det blitt lagd to diasserier og et mer omfattende emnehefte med lærerveiledning og elevoppgaver. Nysæther og Vestheim har vært museets representanter i samarbeidsgruppen.

5.4 Kurs- og planleggingsdager

Skoletjenesten har i 1983 arrangert seks kurs- og planleggingsdager for grunnskolen. Ellers har følgende skoler hatt lignende kursopplegg:

Statens lærerskole i Forming, Blaker

Tranberg videregående skole, Gjøvik (lektorer)

Hamar lærerhøyskole (videreutdanningsgruppe)

Nysæther har dessuten deltatt med orienteringer om museet og museets skoletilbud på årsmøte og seminar som Norsk Leirskoleforening arrangerte i Kragerø. Han har også vært foredragsholder og instruktør på et to-dagers kurs for 4H-ledere i Akershus.

6. ANNEN UTADVENDT VIRKSOMHET

6.1 Kunstutstillinger

Østlandsutstillingen ble vist på museet i tiden 17.–27. februar. Av 1300 innsendte arbeider var 246 antatt av juryen innen materialene maleri, grafikk, tegning, skulptur og andre former. Som alltid var det stor oppslutning om utstillingen og godt salg. Maleren Tor Esaissen holdt omvisninger over tre dager, for voksne om kvelden og for skolebarn på dagtid. Ellers ble utstillingen mye brukt særlig av formingsklassene i museets nærmiljø.

Maleren Reidar Fritzvold holdt utstilling på museet i tiden 16. juni – 1. august og viste i alt 33 malerier og litografier. Det ble solgt flere store malerier og mange litografier. Utstillingen var et fint tilbud til museets store sommerpublikum.

Årets «Treklang»-utstilling ble vist i tiden 7.–28. august med Severin Brørby, Hadeland Glassverk, med glass, Torill Thøgersen Kaas med keramikk og Knut Næss med lærarbeider. Kulturminister Lars Roar Langslet var til stede ved åpningen.

I tiden 1.9.–2.10. viste billedhuggeren Øyvin Storbækken 26 skulpturer. Storbækken bruker mye tre som materiale i sine skulpturer, og han bruker til dels motorsag i sin formgivning. Det var en engasjerende utstilling som gledet mange.

Under årets juleutstilling som ble åpnet 26.11. viste Eilif Mikkelsen, billedhogger og høyskolelektor ved Kunst- og håndverksskolen, skulpturer, og Ole Solberg fra Løten, malerier. Museets egne håndverkere samt andre produsenter hadde laget et rikholdig juletilbud av gjenstander innen tre, never, metall og lær.

6.2 Andre utstillinger

Museet arrangerte en omfattende knivutstilling i tiden 29.4.–12.6. Det var tatt bred kontakt med knivprodusenter og knivsamlere, og utstillingen viste et tverrsnitt av norsk knivtradisjon i landssammenheng. Som gjesteutstillere var invitert kunsthåndverkerne Aasmund Voldbakken, Konrad Mehuus, Anton Kringlegarden og Johan Rist. Helgene i utstillingstiden var det aktiviteter ute og inne. Faglærer Håvard Bergland smidde knivblad i smie ute flere helger, Aasmund Voldbakken, Harald Kolstad og Finn Hornslien satt inne og sydde slirer og lagde skaft, og

Harald Kolstad og Aasmund Voldbakken demonstrerer knivmaking for et interessert publikum under knivutstillingen. Foto: O.T.L.

siste helg under utstillingen var tre håndverkere fra Gjerstad i sving med knivmaking og smiing, Oddvar Mostad smidde blad, Aanon Dalane sydde slirer og Gudmund Lie skar akantusmønster på lærslirer.

Det var i alt utstilt ca. 450 kniver på utstillingen. En del gamle kniver helt tilbake til 1600-tallet var utlånt fra Norsk Folkemuseum. En samling samiske kniver var også utlånt fra samme sted. Flere store private knivsamlinger var stilt til disposisjon for utstillingen, og flere mindre samlinger. Bjørn Bækkelund registrerte langt på vei alle innkomne kniver, et verdifullt materiale for museets videre arbeid med norsk knivhistorie. Knivene ble også fotografert. Knivutstillingen ga mye informasjon til publikum og ble ikke minst et møtested for knivinteresserte. En del av knivene var også til salgs og mange ble omsatt.

6.3 Arrangementer

Nyttevekstdager

Nyttevekstdagene på Skogbruksmuseet ble avviklet lørdag 11. og søndag 12. juni. Lokallaget av Nyttevekstforeningen i Elverum sto for arrangementet. En del av Hedvig Wright Østerns akvarellutstilling av nyttevekster ble presentert i museumshallen sammen med levende nyttevekster, tørrpreparater av samme og litteratur. I tillegg hadde Chr. Castberg en «miniutstilling» av garnfarging med lav.

Naturvernkonsulent Liv Mølster ledet søndag 12. en nyttevekstekursjon på museumrådet. Deretter var det demonstrasjon i museet av matretter v/heimkunnskapslærer Anne Scherve og medlemmer av lokallaget. På menyen sto blant annet fransk syresuppe, urtekaker, vassarvesalat og myntete. Publikum fikk gratis smaksprøver og oppskrifter. Filmen «Nyttevekster i farger» ble vist i museets auditorium. Publikumsoppslutningen var meget god, særlig på søndag.

Laging av grøntretter under nyttevekstdagene. F.v. Margrethe Steenberg, Kari Q. Andersen, Kari Fjelstad og Anne Scherve. Foto: O.T.L.

Soppdager

Soppdagene led under mangel på sopp. Sommeren var relativt varm og tørr, men arrangementet gikk likevel som planlagt med start søndag 21. august. I museumshallen var det utstilt en rekke sopp-plansjer, sopplitteratur, soppposkrifter og levende soppmateriale i tillegg til Hedvig Wright Østerns soppakvareller. Lørdag 27. august ble det avviklet soppekursjon i Stavåsen i samarbeid med Nyttevekstforeningens lokallag i Elverum. Margrethe Steenberg var ekskursjonsleder. Søndag 28. august ble det servert sopp m/chili, sopp-panne og soppsuppe i museumshallen. Demonstrasjonen ble ledet av heimkonsulent Anne Råheim ved Forbrukerkontoret i Hedmark, godt fulgt opp av Nyttevekstforeningens medlemmer i Elverumsområdet. Foruten gratis smaksprøver fikk publikum også med seg soppposkrifter.

Våre lokale soppsakkyndige sørget for soppkontroller hele fem søndager fra og med 21. august til 25. september. Tre av kontrollene ble bekostet av lokalavisen Østlendingen. I museets auditorium ble filmene «Nyttevekster i farger» og «Seks sikre sopper» vist.

Publikum sluttet godt opp om arrangementet. Soppkontrollene hadde imidlertid liten pågang på grunn av at det var lite sopp å finne. Soppdemonstrasjon i dårlige soppar har vist seg også å skape problemer ved at deltakerne må ta sopp av «egne lagre» og dermed risikere å møte vinteren uten sopp i fryseren.

Sett fra museets synspunkt har Nyttevekstforeningens lokallag i Elverum, de soppsakkyndige o.a. gjort en betydelig innsats for å avlaste museet i forbindelse med sopp- og nyttevekstdagene. Uten medvirkning fra disse ville disse arrangementene vanskelig la seg avvikle.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager

I over 20 år har Norsk Skogbruksmuseum sammen med Norges Jeger- og Fiskerforbund stått som hovedarrangør av De Nordiske Jakt- og Fiskedager. I enkelte av årene har arrangementene hatt et visst nordisk preg. Det er imidlertid behov for å gi den årvisse begivenhet en bredere nordisk profil med en kombinasjon av fagseminar og publikumsarrangementer. Et skritt i denne retning ble forsøkt tatt i 1983 ved å invitere til et seminar med arbeidstittelen «Småfiskproblematikk – overbefolkede fiskevann». Et 40-talls deltagere meldte seg, men da kun et

fåttall kom fra de øvrige nordiske land, fant man å måtte sette strek over dette arrangementet.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager gikk imidlertid ellers som planlagt, og ble innledet fredag kveld 12.8. med populærforedrag om «Hvordan bedre utnytte bestanden i overbefolkede fiskevann? Avkastning, redskapsbruk og kultiveringsprogram». Hovedinnleder var kontorsjef dr. Arnfinn Langeland i Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Fiskerikonsulent Odd Terje Sandlund, Det Kgl. Selskap for Norges Vel og utmarkstekniker Roger Solbakke, Kautokeino redegjorde for sine erfaringer med utfisking og redskapsbruk i Sør- og Nord-Norge. Innleggene var ledsaget av fargelysbilder.

Fredag 12. begynte også de åpne stevnene i elgskyting og jegertrap med Elverum Jaktskytterklubb som arrangør.

Den største jakthundutstilling i landet til nå med 450 hunder var første programpost lørdag 13. Av familievennlige innslag forøvrig nevnes i første rekke dokketeater med økologisk tilsnitt, filmfremvisning, fiske- og tegnekonkurranse, fiskerøking og «Vi griller i friluft». Museets entusiastiske samarbeidspartnere Ideal Fritid A/S og Black Boy sørget for dette innslaget, supplert av innlandsfiskeveteranen Hans Rustand fra Sperillen. Reidar Nordby, Ole Nashoug, Gösta Kjellberg og Elisabeth Kirkeby m.fl. demonstrerte grilling og bød på smaksprøver. Mange deltok også i meitekonkurransen og fiskestien på Prestøya. Disse var lagt opp og ledet av Hedmark Fylkes Jakt- og Fiskeforbund – Sportsfiskeutvalget og Hamar og Omegn Sportsfiskeres juniorgruppe

Populære innslag var også demonstrasjonene av knivsmedene/knivmakerne Håvard Bergland, Finn Hornslien og Inger Tragethon. De hadde ivrige kniventusiaster rundt seg aboslutt hele dagen.

Innslagene med casting og miniatyrelgskyttebane var tilrettelagt og betjent av Hamar og Omegn Castingklubb og Trysil JFF-ungdom.

En rekke stands var å finne såvel i museumshallen som utendørs. Tormod Bekken viste bl.a. gamle fiskeredskaper, Peter Nordsted demonstrerte garnebøting. Utmarksteknikerne ved Evenstad Skogskole presenterte innholdet i sin studieretning. På en fellesstand bestående av Trysil JFF-ungdom, Hamar og Omegn Sportsfiskeres juniorgruppe, Hamar og Omegn Castingklubb og Romedal og Vallset JFF's ungdomsgrupper kunne publikum studere fluebinding, stangbygging og utstopping av dyr. Egne stands hadde også Norges Jeger- og Fiskerfor-

bund, Norges Naturvernforbund, Landbrukets Utmarkskontor, Norske 4-H, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, Hedmark Fylkes Jakt- og Fiskeforbund, Verdens Villmarksfond (WWF) og Det Kgl. Selskap for Norges Vel m.fl.

Roger Solbakke fra Kautokeino var invitert som spesiell gjest i forbindelse med arrangementet. Sammen med sin familie stilte han ut to «lávvue» (= sametelt), beredte reinsdyrskinn, samekniver, skinn- og lærarbeider (bl.a. ryggsekker i reinskinn), – og en del fiskeredskaper beregnet bl.a. på utfisking i overbefolkede fiskevann. Familien Solbakke bodde i en av lávvueene under arrangementet.

Fisken sto sentralt under årets arrangement, selv om innslag fra vilt-siden også var å finne, eks. utstilling av ulike typer av elgslep.

Fjernsynets «Norge Rundt» var, etter mange forsøk, på plass og dekket arrangementet, noe vi som arrangører selvsagt var meget glade for. God PR-dekning fikk vi også fra NRK's P-2 og NRK-Hedmark. Pressedekningen før De Nordiske Jakt- og Fiskedager var vi bedre fornøyd med enn foregående år. Avisenes dekning av selve arrangementet kunne imidlertid vært bedre, særlig gjelder dette offentliggjøring av resultatlistene fra de ulike arenaene.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager 1983 hadde en oppslutning på nesten 7000 besøkende. Det er grunn til å være godt fornøyd med arrangementet også i 1983.

Søndagsfilm

Søndagsfilm, som er ment å være et tilbud til lokalbefolkningen, har vært på programmet i fire år. Våren 1983 viste vi to filmer pr. gang, hvorav den første en tegnefilm for barn. Den andre var i hovedsak rettet mot familien og spesielt interesserte – innenfor temaene skogbruk, jakt og fiske eller nær beslektede emner. Sesongen varte fra 9.1. – 27.2. I alt ble vist 16 filmer fordelt på 8 søndager, med et tilskuerantall på ca. 1265. Pr. søndag utgjorde dette i alt 158, eller 79 pr. forestilling i gjennomsnitt. Parallelt med vårens forestillinger ble det avviklet en tegnekurranse for barn: «Hva så jeg på søndagsfilmen?»

Over 6 søndager ble det i perioden 13.11. – 18.12. kjørt i alt 18 filmer. I tillegg til vårprogrammet ble det også satt opp en tredje film, som regel av eldre årgang, men etter vårt skjønn av stor kulturhistorisk interesse. I alt 1270 personer har besøkt høstfilmene, i gjennomsnitt ca.

210 tilskuere pr. søndag eller 70 pr. forestilling. Samtlige forestillinger har vært annonsert og anmeldt i lokalpressen. Christian Andersen har hatt ansvaret for dette arrangementet, også selve kjøringen av filmene på de aktuelle søndagene og anmeldingen av dem i Østlendingen og Hamar Arbeiderblad.

Barnas Dag

Over 300 barn i alderen under 13 år og 250 voksne deltok lørdag 12. november i Norsk Skogbruksmuseums nye arrangement, Barnas Dag. Det var lagt opp til en rekke aktivitetstilbud nært knyttet til museets naturlige arbeidsfelt skogbruk, jakt og fiske. Flere institusjoner, organisasjoner, bedrifter og enkeltpersoner støttet opp under arrangementet, – med premier, materialer og/eller arbeidsinnsats på annen måte.

I fugleavdelingen kunne de yngste gjette på fugler og fuglelåter, og lære om fuglearter som vi vanligvis møter på fuglebrettet utover i høst- og vintermånedene. I tilknytning til dette temaet var det kappet til råmaterialer for snekring av fuglebrett i museets verksted. I løpet av noen

Fra barnas dag. Verkstedaktiviteter med fritt spillerom for fantasien. Foto: O.T.L.

timer ble det snekret nærmere 100 fuglebrett, som ungene fikk med seg hjem til en symbolsk pris, – takket være generøs oppbakking av to sag- og høvlerier på stedet.

Mange gikk på skattejakt eller fulgte naturstien i museet, andre prøvde lykken i fiskebrønnen, var med på rundtur på baksiden av akvariet, så film eller lot seg begeistre og engasjere av klappedyrene.

I steinalderavdelingen kunne de unge gjennom egenaktivitet og lysbilder få oppleve den enorme utvikling som har funnet sted fra våre forfedres tid og opp til i dag.

Dokketeater med økologisk tilsnitt var ett av dagens mange høydepunkter. Mange besøkte sanghjørnet og lesekroken. De yngre fikk også møte de eldre ved at noen bestemødre ledet enkeltaktiviteter. Det var hele dagen lange køer av smårollinger som ville snekre klossebiler, slik som bestemor laget da hun var liten.

For de med fri fantasi og skaperevne var en rekke øvrige verkstedaktiviteter det store trekkplaster. Der kunne aktørene ved hjelp av blader, kvister, kongler, strå, nøtter, stoffer og mye mer lage mosaikker, bilder og dekorasjoner. Klipping og liming av naturbilder hørte også hjemme her.

Om det som hittil er nevnt var populært, var det ikke mindre populært at barna på inngangsbilletten også fikk varm sjokolade, vafler og is. «Når blir det barnedag igjen?» spurte mange.

Dette var først og fremst et arrangement for barna, men mange mammaer og pappaer syntes nok det var moro selv å bli som barn igjen.

6.4 Souvenirproduksjon

Museets linje når det gjelder produksjon av souvenirer har alltid vært å satse på gjenstander med bakgrunn i gamle utmarkstradisjoner. Vi er særlig opptatt av å presentere de norske treslagene gjennom våre souvenirer, men skinn, stein og smijern er også materialer som egner seg godt.

Museets fire handverkere under ledelse av forvalter Håkon Sæle har som vanlig arbeidet med souvenirproduksjon på slutten av året. Det er laget en rekke produkter i tre, never og smijern til en samlet verdi av ca. 60.000 kroner.

En del av lønnskostnadene dekkes ved tilskudd fra Arbeidsdirektoratet. Det er derfor mulig å drive virksomheten i balanse, eller med en liten fortjeneste.

Souvenirproduksjonen gir også muligheter for helårsbeskjeftigelse av håndverkerne – noe som betyr mye både for museet og de ansatte.

7. PUBLIKUMSBESØK OG MARKEDSFØRING

7.1 Publikumsbesøket

Også i 1983 gikk publikumsbesøket noe ned og endte på 101.096 personer. Det er først og fremst skolebesøket som har sviktet, mens antall voksne besøkende steg noe i 1983.

Foruten de registrerte museumsbesøkende har 5623 personer deltatt på tilsammen 63 arrangement. Det totale antall personer som har vært på museet i 1983, er dermed 106.719.

Besøket fordeler seg slik over de siste sju år:

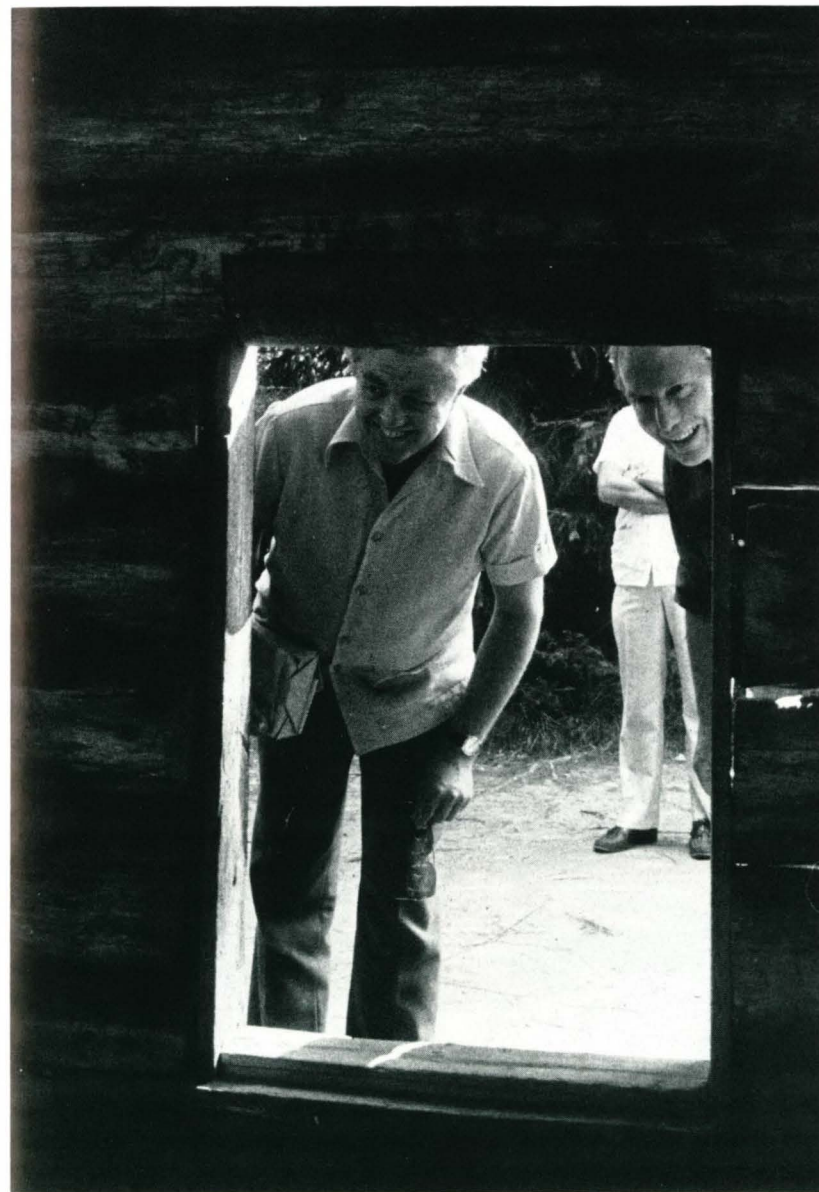
	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	Nedgang/ stigning i %
Voksne	41212	41441	79998	68217	66716	58681	59222	+ 0,9
Barn inkl. klasser	21885	22216	31207	30142	30602	31111	28171	÷ 9,5
Barn familiebill.	9723	8652	16068	13333	12552	12220	11610	÷ 5,0
Billett								
Glomdalsmuseet	2459	1916	824	2409	2243	2180	2093	÷ 4,0
	75279	74225	128097	114101	112113	104192	101096	÷ 3,0

Pr. 31.12.1983 har 1.022.445 personer besøkt museet siden museumsbygningen ble åpnet i 1971. Besøkende nummer 1.000.000 passerte porten til museet søndag 14. august (2. dag av De Nordiske Jakt- og Fiskedager). Det var Kjell Karlsen fra Hokksund som ble den heldige, og han fikk overrakt et fint diplom, en kniv og et adgangskort som gjør at han kan besøke museet gratis resten av sitt liv.

Besøkende nummer en million Kjell Karlsen, Hokksund, blir intervjuet av Bjørn Vidar Øien fra Elverum Nær-TV. Foto: E.M.K.

Det er hvert år en rekke forhåndsannmeldte grupper som blir tatt spesielt hånd om. Av slike besøk kan nevnes tyske etnologistudenter fra Universitetet i Kiel, tyske geografistudenter fra Universitetet i Münster, de ansatte ved Norsk Teknisk Museum, Norges Skogteknikerforbund, utvekslingsstudenter (Rotary), Concordia College Choir, Norderhov Skogeierlag, Södra Sveriges Trävaruexportförening, Statens Vegdirektorat/Vegsjefenes Forening, Oslo Reiselivsklubb, Oslo Fylkeshusflidslag, Norsk Treteknisk Institutt, Lauritz Sæthern med ansatte, Grenland Skogforvaltning, NORAD-studenter (skogbruk) og Skogavdelingen i Landbruksdepartementet. Statsråd Lars Roar Langslet åpnet Festspillene i Elverum 7. august og avla i den forbindelse et besøk på begge Elverumsmuseene. Det ble tid til en befarig på Prestøya og et kort besøk i utstillingene.

Statsråd Lars Roar Langslet tar en titt inn i Bjønnbua under omvisningen på Prestøya. Foto: Britt M. Solberg, Østlendingen.

VVF-representantene Kronprins Harald, Svein Oppegaard og Reidar Nordby jr. i museets jaktutstillinger. Foto: Britt M. Solberg, Østlendingen.

Verdens Villmarksfond holdt distriktsmøte på Norsk Skogbruksmuseum 23. mars med fagtemaer omkring rovviltproblematikken, prosjekt Hubro m.m. Presidenten i VVF, kronprins Harald, deltok i møtet. Han ble hilst velkommen av museets styreformann Ivar Aavatsmark. Fossum ga en orientering om museet og det ble gitt en kort omvisning for kronprinsen og gjestene i utstillingene. Kronprins Harald fikk overrakt museets særpublikasjon nr. 6, Andreas Vevstad: Bjørnejegeren Olav Tverstøyl, under besøket.

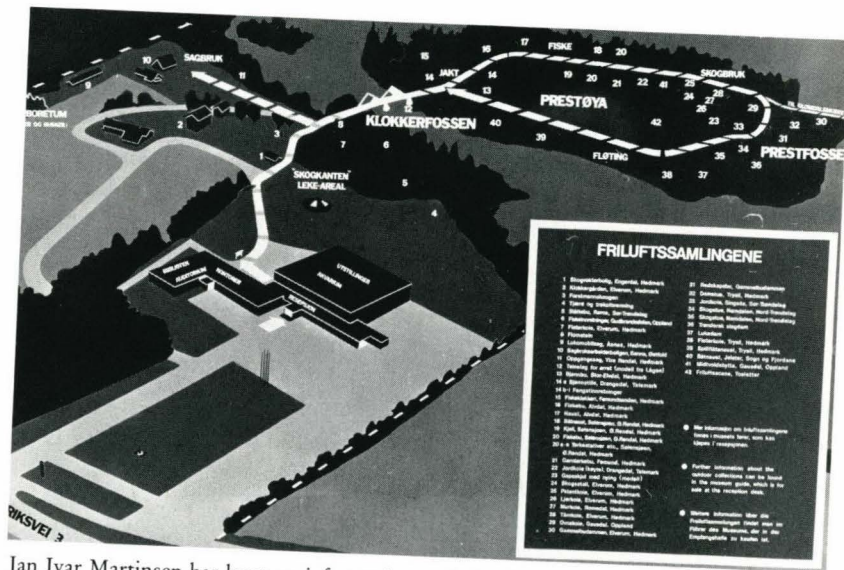
7.2 Markedsføring

Museet har verken økonomiske eller personalmessige ressurser til å drive en omfattende og aktiv markedsføring. Markedsføringen begrenser seg derfor stort sett til utsending av brosjyrer o.l. til turbiloperatører, turistkontorer, campingplasser, hoteller m.v. Det er også forsøkt utsending av brosjyremateriell til historielag, jakt- og fiskeforeninger og pensjonistforeninger.

Annonsering i aviser og tidsskrifter er av økonomiske grunner begrenset til et minimum, men museet har hatt fast annonseplass i Aftenpostens museumsguide hele sommeren, og det er innrykket annonser i noen av de svenske grenseavisene, spesielt i forbindelse med redaksjonelle omtaler av museet eller distriktets turistattraksjoner.

I 1983 ble det forsøkt et nytt tiltak med å delta med stand på to messer, under Villmarksmessen på Sjølyst i dagene 27.–30. januar, og 13.–19. juni under Landbruksveka på Hellerud. På Hellerud hadde museet foruten en vanlig utstillingsstand også en stand ute der brenning av tjøre og bygging/utforming av gapahuk ble demonstrert. Det var Ny-sæther, Andersen og Martinsen som hadde hovedansvaret for planleggingen og oppbyggingen av museets stands på de to messene, mens flere av de ansatte var med og betjente dem under arrangementene. Besøket var meget godt begge steder, og det var mange som fikk opplysninger om museet, brosjyremateriell o.l. Effekten av slike framstøt er vanskelig å måle. Det er imidlertid en dyr form for markedsføring, og på grunnlag av de erfaringer som er høstet må museet nå vurdere nøye om man fortsatt skal delta ved slike arrangement eller finne fram til andre og rimeligere markedsføringstiltak.

Kontakten med presse og kringkasting er viktig for markedsføring og informasjon. Museet får god pressedekning i lokalavisene, mens riks-

Jan Ivar Martinsen har laget ny informasjonstavle for friluftssamlingene. Foto: O.T.L.

avisene er mer tilbakeholdne. Fagtidsskriftene bringer en del artikler skrevet såvel av egne medarbeidere som museets ansatte.

Den 25. mai ble det sammen med Ideal Fritid A/S arrangert et møte på museet for ukepressen, men presentasjonen etterpå ble mindre enn ventet. NRK-Hedmark bringer jevnlig innslag fra museet, og det samme gjør Elverums lokale kabelfjernsynsselskap. På riksnettet er det imidlertid mer beskjedent med innslag, men «Norge Rundt» i TV brakte en fin reportasje etter årets jakt- og fiskedager.

NRK/Fjernsynet med Sven Nyhus som programleder gjorde opptak på museet til folkemusikk- og folkedansprogrammer fra Østerdalen. De tre programmene ble sendt i juni/juli med tittelen «Dans med oss» i fjernsynet og «Rundsnu på lørdagskvelden» i radioen. Fjernsynsprogrammene ble bundet sammen med glimt fra utstillingene og miljøet i museumshallen.

I programposten Pan i fjernsynet ble det i forbindelse med Østlandsutstillingen sendt en fyldig dekning av det som kan kalles østlandskunst i dag med opptak gjort på museet.

Under Østlandske lærerstevne i Oslo i oktober representerte Nysæther museet. Museets utstillingsskap med publikasjoner, brosjyrer og plakater ble vist. Det viktigste i denne sammenheng var presentasjonen av skoletjenestens tilbudsmappe. Det antas at over 500 lærere deltok i dette stevnet.

Flere av de ansatte har vært intervjuet i NRK om museet og arrangementer som har pågått.

7.3 Publikumsundersøkelsen

Med utgangspunkt i erfaringer høstet fra publikumsundersøkelser ved bl.a. Tromsø Museum og Zoologisk Museum i København lyktes det Norsk Skogbruksmuseum å få til et samarbeid med Telemark Distriktshøyskole, Bø om en publikumsundersøkelse i 1983. To studenter, Kari Winqvist og Liv Stuan utformet spørreskjemaene i samarbeid med museets personale, og har i hovedsak stått for intervjuing av i alt 700 besøkende fordelt på 6 uker gjennom hele året. Dette utgjør ca. 6 % av totalbesøket.

Norsk Skogbruksmuseum bekoster undersøkelsen utenom lønn til studentene, og har dessuten bidratt med arbeidshjelp (sivilarbeidere) i enkelte av intervjuperiodene. Winqvist og Stuan skal benytte det innkomne materialet i studiet ved distriktshøyskolen.

De endelige data vil først foreligge ferdig bearbeidet på vårparten 1984. De fremkomne data burde da kunne gi impulser og korrektiv til hvordan museet bør forholde seg til fremtidig publikumsrettet virksomhet. Man er også innforstått med at undersøkelser av denne art i en eller annen form bør gjentas ved senere anledninger. Bare på den måten kan man bli mer fortrolig med publikum og det utbytte de måtte ha fått i relasjon til de forventninger som ble stilt til besøket.

8. REPRESENTASJON

8.1 Museumsorganisasjoner

Nasjonalt

Et eget NKKM-utvalg utreder spørsmålet om norsk museumsstruktur. Utvalget var på befarung i Nord-Østerdalen i mai for å studere museumsstrukturen der. Det ble holdt et avsluttende debattmøte i Trysil

26. mai hvor representanter for NKKM, Hedmark Fylkes kulturmyndigheter, Musea i Hedmark m.fl. deltok. Fossum deltok med innlegg.

Fossum og Nysæther representerte Norsk Skogbruksmuseum på NKKMs årsmøte i Tromsø 17.–20. september. Andersen var museets representant på NNMLs årsmøte i Bergen 22.–25. september, der han forøvrig ble valgt til medredaktør av «Museumsnytt» med ansvar for naturhistoriske emner. Andersen er også varamann til styret for Norsk-ICOM. Han har skrevet to innlegg om ICOM. Det ene «ICOM-London 83» i Norsk ICOM-nytt nr. 9 1983 og det andre «Norsk ICOM, – en «normal» demokratisk forening?» i Pedimus nr 1 1983 (Medlemsblad for Norsk Museumspedagogisk Forening).

Internasjonalt

I tiden 15.–21. mai deltok Fossum i CIC-møtene (Conceil International de la Chasse) i Dubrovnik i Jugoslavia. Fossum sitter i kommisjonen for jakthistorie og jaktmuseer.

Andersen deltok på ICOMs 13. generalkonferanse i London og omegn i tiden 24. juli – 2. august. Tema for konferansen var «Museums for a developing world». Han deltok i hovedkonferansen samt lokale møter arrangert av ICOM-CECA (= Education and Cultural Action).

Musea i Hedmark

Fossum er formann i «Musea i Hedmark», en sammenslutning av alle museer i fylket. Ny museumsplan for fylket er blitt utarbeidet, og fra museet har foruten Fossum, Vestheim og Kristiansen deltatt ved utformingen av enkelte kapitler. Planen ble vedtatt av organisasjonen 5. februar og ble 6. april lagt fram for Hedmark Fylkes kulturplankomite. Museumsplanen følger som bilag til fylkets kulturplan og vil først og fremst være retningsgivende for fylkets museumspolitik for perioden 1984–87. Men mye av det planen trekker opp linjene til, kan bare gjennomføres over mye lengre tid. Det er holdt to samrådsmøter i «Musea i Hedmark», i Folldal 28. mai og i Trysil 15. oktober. Fossum, Nysæther, Vestheim og Kristiansen har representert museet på disse møtene.

Samarbeidsorganet «Musea i Hedmark» er av betydning for Norsk Skogbruksmuseum først og fremst sett ut fra en faglig synsvinkel. Etter at museet nå mottar tilskudd fra Hedmark Fylke, er det også viktig å

kunne være med i den økonomisk/administrative og i den kulturpolitiske debatten på fylkesplan.

Vestheim og Kristiansen har vært medlemmer i «Musea i Hedmark» sitt EDB-utvalg og har i den anledning vært på flere studieturer og befaringer. 3.–4. februar besøkte utvalget Norsk Folkemuseum og Norsk Privatarkivinstitut i Oslo og NLVFs instrumenttjeneste og Hovedbiblioteket ved Norges Landbrukshøgskole på Ås. 1.–3. juni var utvalget på studiereise til NAVFs EDB-senter i Bergen, Senter for mediaforskning (Sosiologisk institutt) ved Universitetet i Bergen og Hardanger Folkemuseum. Utvalget har dessuten sett på EDB-utstyr ved flere lokale bedrifter og institusjoner. Innstillingen fra utvalget, «Elektronisk databehandling som hjelpemiddel i museene», ble avgitt høsten 1983. Kristiansen er medlem av en prosjektgruppe som skal videreføre EDB-utvalgets arbeid med tanke på praktisk bruk av EDB ved museene i Hedmark.

8.2 Seminarer, konferanser o.l.

Andersen deltok 19.–21. januar på kurs i tale- og presentasjonsteknikk på Forsvarsmuseet i Oslo arrangert av Norsk Museumspedagogisk Forening. Kursleder var Jan Voigt.

Andersen var medansvarlig for det faglige program under Norsk Museumspedagogisk Forenings årsmøte m/fagseminar på Lillehammer 25.–27. februar. Hovedtema var: «Videreutdanning og etterutdanning for formidlere ved museale institusjoner».

17.–18. august var Vestheim med på et teknologihistorisk seminar på Norges Landbrukshøgskole, Ås.

22.–25. august deltok Andersen på «Fiskeoppdrett '83» i Trondheim, på fagseminar og utstillingsarrangementer forøvrig.

I tiden 2.–6. oktober deltok Andersen i et internasjonalt symposium i Luleå om lakseproblemer.

Vestheim var med på deler av Skog og Tre-konferansen i Oslo 1.–2. november.

Andersen deltok 1.–3. november på vassdragsreguleringssymposium i Bergen arrangert av Vassdragsregulantenenes forening – Fiskestellutval-

get. Hovedtema for symposiet var «Tiltak ved vassdragsreguleringer og virkningen av disse».

I uke 21.–25. november deltok Vestheim på EDB-kurs («EDB og museum») ved NAVFs EDB-senter i Bergen.

8.3 Studiebesøk

I forbindelse med møter, konferanser, seminarer, feltarbeid og reisevirksomhet ellers har flere av de ansatte besøkt mange museer og andre interessante institusjoner både her i landet og i utlandet.

Av slike besøk innenlands nevner vi at Andersen i juni/juli besøkte forskningsstasjonen for fisk på Ims ved Stavanger, Stavanger Museum og Arkeologisk Museum i Stavanger. I forbindelse med sitt arbeid i museets egen EDB-komite besøkte Nystuen og Vestheim 15. november en EDB-messe i Oslo under tema «EDB og samfunn».

Av studiebesøk ved utenlandske museer og møte med representanter for disse kan nevnes at Vestheim 9. og 10. mars besøkte Vitenskapsakademiet Zoologiske museum i Leningrad (i forbindelse med et engasjement som tolk og faglig kontakt for en gruppe fra Oppland distrikthøgskole). Vestheim hadde møte med museumsdirektør D.V. Naumov.

26.–29. mai besøkte Andersen Danmarks Akvarium, Charlottenlund og Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm. (Dette var kombinert med henting av blåskjell som fiskefôr til akvariet.)

Under en reise i juli besøkte Vestheim akvariet i Zoo-Park i Vest-Berlin og flere museer i Øst-Berlin og Vest-Tyskland, og Andersen besøkte i juni/juli flere museer, botaniske og zoologiske hager i Edinburgh og Glasgow.

I forbindelse med et internasjonalt laksesymposium i Luleå i oktober besøkte Andersen Historisk Museum i Stockholm, Norrbottens Museum og Hemslöjds museet i Luleå.

8.4 Annen representasjon

Kristiansen har representert museet i styret for Elverum Turistservice, og Fossum har sittet i styret for Festspillene i Elverum. Videre kan nevnes at Andersen er med i Den rådgivende komite for Natura '84, sitter i styret for Elverum lokallag av Nyttvektstforeningen og er konsultativt medlem i «Skolenemnda for natur og miljø i Hedmark», oppnevnt av skoledirektøren i Hedmark.

9. GAVER

9.1 Spesielle gaver

Lege Inger Schulstad, Trondheim, har gitt museet kr. 25.000.- som en del av booppgjøret etter sin søster, lærer Reidun Schulstad. Beløpet skal brukes til scenebelysning.

Union tømmerkompani har i forbindelse med sitt 50-års jubileum gitt kr. 12.000 som etter avtale er brukt til innkjøp av et maleri av Reidar Fritzvold. Det har motiv fra Morgedal i Telemark. Maleriet henger i vestibylen i kontorfløyen.

9.2 Givere av gjenstander i 1983

Denne oversikten omfatter bare gjenstander som er endelig registrert i 1983. Da det vil forekomme et visst etterslep i registreringen, kan det hende at enkelte givere ikke kommer med i årsoversikten det året de har gitt museet gjenstanden, men først et seinere år.

Det er i året 1983 registrert 69 gjenstander. En del av gjenstandene er kjøpt, resten fordeler seg på følgende givere:

Engebret Dæhlien, Ottestad: Bogring.
Kjell Birger Karlsen, Oslo: Eikestubbe.
Iver Eide, Tolga: Trau.
Rogaland Skogforvaltning, Sandnes:
Myrspade.
Per Aage Risberg, Våler: Stammeskive av furu.
Kjell Bråten, Staubø: 2 knivblad.
Johan Fossum, Heradsbygda: Knivblad.
Gunnar Liljevaje, Arendal: Kniv.
Ole-Thorstein Ljøstad, Elverum: 2 fiskekasser.

Lars Bekk, Elverum (d. 1982): 2 pilkestikker, skisko, ski.
Rode K. Wardenær, Øvre Rendal: Åtesaks.
Egil R. Mickelson, Stange: Spydspiss, patrontaske, «geit-fot» (armbrøst-spenner).
Gunnar Bjørneby, Våler: Varmepose, varmesko.
Arne Ø. Bækken, Løten: 2 par ski, skistav.
Olav Ulltveit-Moe, Sunde bru: Myrljå.

9.3 Givere av litteratur i 1983

Knut Rom	Glomma Fellesfløtningsforening
AOF – Hedmark	Andreas Vevstad
Statens Skogskole Evenstad	Horst Meesenburg
A/S Landbruksforlaget	Mathiesen-Eidsvold Værk
Nils Selmer	Statistisk Sentralbyrå
Agder Skogeigarlag	Landbrukets Utmarkskontor
Oppdal Historielag	Jacob Sverre Løland
Domänverket	Sven Bergh
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Tore Fossum
Nidarå Tømmersalslag	Burny Iversen
Norges Skogeierforbund	Riksarkivet
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund	Lapland Skogsmuseum
Turun Yliopiston, Finland (Universitetet i	Fylkesmuseet for Telemark og Grenland
Turku/Åbo)	Forsvarsmuseet
Norsk Skogindustri	Lågdalsmuseet
Verdal Bygdeboknemnd	SCA v/Bertil Haslum
Norges Statsbaner	Sigrun Taugbøl
Zoologičeskij muzej AN SSSR (Zoologisk	Knut Bakken
museum), Leningrad	NAVF's EDB-senter i Bergen
Det norske Skogselskap	Liv Stuan
Miljøverndepartementet	Kari Winqvist
Norges Skogteknikerforbund	Nedre Glommen Salgsforening
NAVF – Rådet for humanistisk forskning	Glommens Tømmermåling
Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk	Gjøvik Historielag
Norsk Lokalhistorisk Institutt	Sveriges Lantbruksuniversitet
Ringsakeralmenningene	Universitetets Oldsaksamling
Skogbruksforeningen av 1950	Senter for mediaforskning, Sosiologisk
Jernbanemuseet	institutt, Universitetet i Bergen
Norsk Museumspedagogisk Forening	Det Kongelige Norske Videnskabers
Glommen Skogeierforening	Selskab, Museet
Selskapet for Norges Vel	

10. MEDLEMMER

10.1 Medlemstallet pr. 31.12.83

Årlig betalende medlemmer, personer	345 (352)
Livsvarige medlemmer, personer	282 (283)
Årlig betalende bedrifter og institusjoner	65 (67)
Livsvarige medlemmer, bedrifter og institusjoner	285 (284)
Tallene i parentes er pr. 31.12.1982.	

10.2 Kontingentinnkreving

F.o.m. 1983 er innkreivingsrutinen for medlemskontingent overtatt av Østerdalen Sparebank. Banken sørger for ajourhold av medlemslister, utsending av innbetalingsblanketter, oppfølging og purring. Systemet har fungert meget bra, det er både arbeidsbesparende og oversiktlig.

Vi tror både vi og våre medlemmer vil ha glede av omleggingen.

11. ØKONOMI

Den nye økonomiavtalen med Hedmark fylke og Kultur- og vitenskapsdepartementet trådte i kraft fra 1.1.83. Dette førte til en annen situasjon enn den museet har vært vant til de siste årene. Allerede ved budsjettbehandlingen høsten 1982 kjente man bevilgningens størrelse og dermed de økonomiske rammer man skulle arbeide innenfor. Dette ga muligheter for planlegging og styring på en helt ny måte. Men tilskuddene fra stat og fylke dekker fortsatt bare 52 % av museets driftsutgifter. Dette betyr at det fortsatt må arbeides svært aktivt for å holde egeninntektene oppe dersom museets økonomi skal sikres på et noenlunde akseptabelt nivå.

Regnskapet for 1983 viser et overskudd på 101.386,08 etter avsetninger. Dette skyldes i det alt vesentlige innsparinger på lønnsbudsjettet bl.a. p.g.a. ubesatte stillinger (se forøvrig notene til regnskapet).

STYRET FOR NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Ivar Aavatsmark Formann	Truls Gram Varaformann	Gunnar Lurfaldet
Jon Lykke	Tore Paulsen-Næss	Svein Morgenlien
Erik Munthe-Kaas	Sverre Østhagen	Håkon Sæle

Tore Fossum
Museumsdirektør

Regnskap

Resultatregnskapet 1983

Kontornr.		Noter	Regnskap	Budsjett
<i>Utgifter:</i>				
40.00.01-09	Lønnskostnader	1, 3	2.610.232,51	2.891.000
40.00.10	Inventar og utstyr	1	40.549,80	50.000
40.00.11	Museal virksomhet	1	56.952,89	225.000
40.00.12	Bibliotek	1	42.128,12	40.000
40.00.15	Vedlikehold bygninger og utstyr	1	94.452,24	85.000
40.00.16	Vedlikehold anlegg	1	48.956,10	50.000
40.00.20	Kontorutgifter	1	278.595,15	239.000
40.00.21	Brensel, lys, rengjøring	1	280.837,45	297.500
40.00.22	Husleie, avgifter, forsikringer	1	84.625,75	75.000
40.00.23	Skyss- og kostgodtgjørelse	1	177.805,75	150.000
40.00.24	Varekjøp for salg	1	484.592,12	411.000
40.00.25	Vedlikehold samlinger	1	4.741,25	13.000
40.00.26	Ustilling- og undervisn.materiell	1	109.916,64	100.000
40.00.27	Reklameutgifter	1	47.223,55	47.000
40.00.28	Fotoutgifter	1	52.362,30	48.000
40.00.29	Andre driftsutgifter	1	72.372,67	86.000
40.00.30	Utgifter ved arrangem. og utstill.		25.787,31	23.000
40.00.31	Uforutsatte drifts- og vedlikeholds- utgifter		0,00	50.000
40.00.34	Konsulentutgifter/revisjon		15.462,40	15.000
	Sum driftsutgifter		4.527.594,00	4.895.500
40.00.40	Investeringer	1	118.047,90	0
40.00.51	Renter og avdrag på lån	1, 7	173.262,00	181.000
	Sum investeringer og lån		291.309,90	181.000
	Avsatt vedlikeholdsfond	5	50.000,00	
	Avsatt spesielle formål	6	485.028,50	
	Avsatt publikasjonsfond	4	60.000,00	
	Avsatt livsvarige medlemmers fond		500,00	
	Årets regnskapsmessige overskudd	2	101.386,08	
	Sum regnskapsmessige overføringer		696.914,58	0
	Totale utgifter		5.515.818,48	5.076.500

Kontornr.		Noter	Regnskap	Budsjett
<i>Inntekter:</i>				
40.00.60	Billettinntekter		711.976,50	700.000
40.00.61	Leieinntekter	1	84.492,15	76.000
40.00.62	Varesalg	1	623.730,41	581.500
40.00.64	Arrangement og utstillinger	1	30.398,16	10.000
40.00.65	Andre driftsinntekter	1	229.745,84	133.000
40.00.71	Refusjoner	1	208.450,82	190.000
40.00.72	Offentlige tilskudd	1	2.549.469,60	2.540.000
40.00.74	Andre tilskudd	1	620.000,00	675.000
40.00.75	Kontingenter	1	49.850,00	50.000
	Sum driftsinntekter		5.108.113,48	4.955.500
40.00.80	Tilskudd investeringer m.v.	1	407.705,00	121.000
	Totale inntekter		5.515.818,48	5.076.500

Balanse pr. 31.12.83

<i>Aktiva</i>			
Museumsbygget	8		
Bokført pr. 1.1.		10.707.077,56	
Tilkommet 1983		99.668,05	10.806.745,61
Klokkergården			31.000,00
Bru over Klokkefossen			112.100,00
Bru over Prestfossen			111.620,00
Prestøya			50.000,00
Utendørsanlegget			179.300,00
Bruksinventar			1,00
Maskiner			1,00
Samlingene			1,00
Serviceanlegg Prestøya			18.379,85
<i>Finansaktiva</i>			
Verdipapirer			1.000,00
<i>Fordringer</i>			
Kunder			
Premiefond Norsk Kollektiv Pensjonsk.		5.294,00	
Tilgode merverdiavgift 6. termin		18.834,00	
		1.037,19	
<i>Betalingsmidler</i>			
Kasse		9.000,00	
Kassekreditt 1820.05.01205		305.605,33	
Postgiro		88.995,75	
Bankinnskudd 1820.09.30351		222.362,45	
Bankinnskudd 1820.09.30378		1.211.638,50	
Sum aktiva			13.172.915,49

<i>Passiva</i>			
<i>Forpliktelser</i>			
Pantegjeld			313.511,00
Skattetrekk			95.592,00
Arbeidsgiveravgift			59.854,66
Leverandører			67.325,55
<i>Egenkapital</i>			
Livsvarige medlemmers fond			204.600,00
Anne og Iver Eides fond:			
Bokført pr. 1.1.	7	674.074,06	
Renter 1983		50.555,00	724.629,06
Avsatt spesielle formål:			
Bokført pr. 1.1.	6	362.500,00	
Avsatt: Serviceanlegg Prestøya		460.028,50	
Ny scenebelysning		25.000,00	847.528,50
Publikasjonsfond	4		60.000,00
Vedlikeholdsfond	5		50.000,00
Disposisjonsfond:			
Bokført pr. 1.1.		76.988,02	
Regnskapsm.oversk. 1983	2	101.386,08	178.374,10
Kapitalkonto			
Kapital pr. 1.1.		10.371.628,91	
Nyanlegg		118.047,90	
Avdrag pantegjeld		81.824,00	10.571.500,81
Sum passiva			13.172.915,49

Elverum, 1. januar 1984

I styret for
NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
Skogbruk, jakt og fiske

Ivar Aavatsmark Formann	Truls Gram Varaformann	Gunnar Lurfaldet
Jon Lykke	Tore Paulsen-Næss	Svein Morgenlien
Erik Munthe-Kaas	Sverre Østhagen	Håkon Sæle
	Tore Fossum Museumsdirektør	

Asbjørn Pedersen
Statsaut. revisor

Egil M. Kristiansen
Kontorsjef

Tilleggsopplysninger til resultatregnskapet og balansen

Note 1: Spesifikasjon av resultatkonti

<i>40.00.01-09 Lønnskostnader</i>	
Vitenskapelig og teknisk personale	932.168,94
Kontorpersonale	315.997,11
Vaktmester og håndverkere	208.062,16
Rengjøringspersonale	89.947,60
Midlertidig ansatte	104.683,14
Midlertidig ansatte m/lønnsrefusjon	251.557,09
Overtidsgodtgjørelse	43.621,63
Ekstrahjelp	180.166,55
Velferdstiltak, gaver, blomster m.v.	10.159,39
Bedriftslege	5.100,00
Arbeidsgiverandel pensjonskassen	112.360,64
Arbeidsgiveravgift til folketrygden	356.408,26
	2.610.232,51
<i>40.00.10 Inventar og utstyr</i>	
Kontormaskiner og inventar	28.939,40
Maskiner og teknisk utstyr	11.610,40
	40.549,80
<i>40.00.11 Museal virksomhet</i>	
Innkjøp av museumsgjenstander	29.874,48
Forskning og registrering	3.666,41
Publikasjoner	23.412,00
	56.952,89
<i>40.00.12 Bibliotek</i>	
Innkjøp av bøker	33.440,00
Abonnement tidsskrifter m.v.	8.688,12
	42.128,12
<i>40.00.15 Vedlikehold bygninger og utstyr</i>	
Vedlikehold Klokkegården	480,00
Vedlikehold museumsbygningen	41.355,55
Vedlikehold maskiner og utstyr	52.616,69
	94.452,24

<i>40.00.20 Kontorutgifter</i>	
Kontorrekvisita	48.959,00
Trykksaker	14.263,60
Telefon	94.918,10
Porto	49.521,15
Administrative annonser	2.233,80
Møteutgifter	19.313,05
EDB-kostnader	45.857,00
Andre kontorutgifter	3.529,45
	278.595,15
<i>40.00.21 Brensel, lys, rengjøring</i>	
Brensel	11.975,00
Elektrisk kraft	243.491,80
Rengjøringsmidler	14.622,95
Lyspærer m.v.	10.747,70
	280.837,45
<i>40.00.22 Husleie, avgifter, forsikringer</i>	
Festeavgifter	4.122,00
Vann-, renovasjon- og feieavgifter	6.833,75
Forsikringer	72.410,00
Tyveriforsikring	1.260,00
	84.625,75
<i>40.00.23 Skyss- og kostgodtgjørelse</i>	
Kostgodtgjørelse	56.594,75
Bilgodtgjørelse	82.872,70
Andre reiseutgifter	38.338,30
	177.805,75
<i>40.00.24 Varekjøp for salg</i>	
Avgiftspliktige varer	253.490,33
Souvenir	130.056,69
Kort	66.033,00
Merker m.v.	23.196,60
Bøker (kommissjon)	5.187,50
Flaskepant	6.628,00
	484.592,12
<i>40.00.25 Vedlikehold samlinger</i>	
Vedlikehold av friluftssamlingene	3.497,60
Vedlikehold konservering gjenstander	1.180,05
Vedlikehold innendørsamlingene	63,60
	4.741,25

<i>40.00.26 Utstillings- og undervisningsmateriell</i>	
Materiell friluftssamlingene	6.033,65
Materiell innendørssamlingene	39.101,02
Undervisningsmateriell	8.267,95
Materiell m.v. akvariet	56.514,02
	109.916,64
<i>40.00.27 Reklameutgifter</i>	
Reklamemateriell, brosjyrer m.v.	4.000,00
PR-virksomhet	24.003,70
Generelle annonser	19.219,85
	47.223,55
<i>40.00.28 Fotoutgifter</i>	
Fotorekvisita	42.259,75
Fotoutstyr	10.102,55
	52.362,30
<i>40.00.29 Andre driftsutgifter</i>	
Utgifter sivile tjenestepåtak	27.165,00
Representasjon	6.625,15
Driftsrekvisita	30.916,47
Transport m.v.	1.097,60
Andre driftsutgifter	6.568,45
	72.372,67
<i>40.00.30 Utgifter ved arrangement og utstillinger</i>	
Annonser	14.793,71
Arrangementutgifter	10.993,60
	25.787,31
<i>40.00.34 Konsulentutgifter/revisjon</i>	
Revisjonshonorar	11.500,00
Bedømmelseskomite	3.962,40
	15.462,40
<i>40.00.40 Investeringer</i>	
Ferdigstillelse av garasjebygg	99.668,05
Serviceanlegget Prestøya	18.379,85
	118.047,90

<i>40.00.51 Renter og avdrag på lån</i>	
Avdrag pantegjeld	81.824,00
Renter pantegjeld	40.196,00
Renter annen gjeld	687,00
Renter Anne og Iver Eides fond	50.555,00
	173.262,00
<i>40.00.61 Leieinntekter</i>	
Museumsbygningen	66.879,15
Boliger	7.350,00
Filmvisning	2.527,50
Fotoarbeider	7.735,50
	84.492,15
<i>40.00.62 Varesalg</i>	
Avgiftspliktige varer	383.399,49
Souvenir	166.269,90
Kort	49.947,97
Merker m.v.	13.532,05
Bøker (kommisjon)	10.581,00
	623.730,41
<i>40.00.64 Arrangement og utstillinger</i>	
Kunstutstillinger	21.415,01
Faglige arrangement	8.883,15
Andre arrangementinntekter	100,00
	30.398,16
<i>40.00.65 Andre driftsinntekter</i>	
Renter	95.028,50
Salg av publikasjoner avgiftsfrie	41.256,40
Salg av publikasjoner avgiftspliktige	46.507,83
Salg av førere	17.247,50
Div. inntekter	11.114,11
Salg av læremidler	18.591,50
	229.745,84
<i>40.00.71 Refusjoner</i>	
Refusjon lønn Arbeidsdirektoratet	171.159,82
Godskrift premiefond pensjonsforsikring	18.834,00
Refusjon trygdeytelser folketrygden	14.780,00
Andre refusjoner/erstatninger	3.677,00
	208.450,82

<i>40.00.72 Offentlige tilskudd</i>		
Tilskudd staten		1.940.000,00
Tilskudd Hedmark Fylke		500.000,00
Tilskudd kommuner:		
Rømskog	1.000,00	
Vang H	450,00	
Østre Toten	700,00	
Malvik	400,00	
Holtålen	150,00	
Aurskog-Høland	500,00	
Lardal	120,00	
Rakkestad	350,00	
Drammen	1.000,00	
Stange	5.000,00	
Asker	1.000,00	
Oslo	10.000,00	
Dovre	150,00	
Selbu	200,00	
Varteig	104,10	
Nissedal	300,00	
Tinn	375,00	
Folldal	150,00	
Øystre Slidre	200,00	
Fyresdal	100,00	
Marker	200,00	
Lesja	200,00	
Vinje	200,00	
Våler	231,50	
Meldal	250,00	
Rendalen	150,00	
Åmot	300,00	
Eidskog	350,00	
Nedre Eiker	500,00	
Gol	250,00	
Løten	1.000,00	
Snillfjord	60,00	
Sel	300,00	
Tolga	100,00	
Søndre Land	500,00	
Rendalen	840,00	
Hol	400,00	
Lesja	250,00	
Frogn	500,00	
Ringsaker	5.000,00	
Hole	200,00	
Fet	740,00	
Tydal	500,00	
Hof	300,00	
Fosnes	100,00	
Vegårshei	180,00	
Bykle	100,00	
Østre Toten	1.400,00	
Verran	350,00	
Krødsherad	150,00	
Skaun	515,00	

Stor-Elvdal	1.000,00	
Jevnaker	250,00	
Elverum	32.000,00	
Sigdal	400,00	
Våler H	1.389,00	
Vestre Toten	500,00	
Namsskogan	140,00	
Sør-Odal	370,00	
Brunlanes	750,00	
Kongsvinger	1.000,00	
Lardal	120,00	76.284,60

Andre offentlige tilskudd:		
Nord-Odal kommuneskoger	500,00	
Dir. for Statens Skoger	30.000,00	
Åsnes kommuneskoger	3.685,00	33.185,00
		2.549.469,60

<i>40.00.74 Andre tilskudd</i>		
Rentemidler skogavgiften – driftstilskudd		400.000,00
Private driftstilskudd:		
Skogbrukets Arbeidsgiverfor.	30.000,00	
Skogbruk A/S	10.000,00	
Skogbruksforeningen av 1950	15.000,00	
Østerdalen Sparebank	5.000,00	
Norges Skogeierforbund	100.000,00	160.000,00

Tilskudd publikasjoner:		
Skogbruksetaten Oppland	40.000,00	
Skogbruksetaten Oslo	5.000,00	
Skogbruksetaten Åsnes	10.000,00	
Skogbrukets Arbeidsgiverfor.	5.000,00	60.000,00
		620.000,00

<i>40.00.75 Kontingenter</i>		
Årlig betalende		49.350,00
Livsvarige		500,00
		49.850,00

<i>40.00.80 Tilskudd investeringer m.v.</i>		
Rentemidler skogavgiften – investeringer		365.000,00
Tilskudd spesielle formål:		
I. Schulstad	25.000,00	
Selskapet for Norges Vel	5.705,00	
Union Tømmerkompani	12.000,00	42.705,00
		407.705,00

Note 2: Regnskapsmessig overskudd

Regnskapet er avsluttet med et regnskapsmessig overskudd på kr. 101.368,08, og beløpet er overført til disposisjonsfondet.

Note 3: Lønnskostnadene

- a. I budsjettet er det oppført lønn til museumsleerer. Det pågår fortsatt drøftinger med Elverum kommune om et samarbeid om denne stillingen, og den er derfor ikke besatt i 1983.
- b. Lønnsøkningene i forbindelse med det ordinære lønnsoppgjør pr. 1.5. og justerings- og normeringsforhandlingene pr. 1.8. ble noe lavere enn forutsatt i budsjettet.
- c. Det er gjort en del innsparinger på lønnsposten for midlertidig ansatte (sommerhjelpere). Dette har sammenheng med at ansettelsesperioder og vakt-turnuser er strammet inn.
- d. En av håndverkerstillingene (midlertidig ansatte m/lønnsrefusjon) har vært ubesatt i deler av året.
- e. Bruk av ekstrahjelp har vært mindre dette året enn tidligere.
- f. Som en følge av ovenstående er arbeidsavgiveravgiften til folketrygden mindre enn budsjettet.

Note 4: Avsetning til publikasjonsfond

Kr. 60.000.- er avsatt til publikasjonsfond. Beløpet er identisk med det som i 1983 er mottatt som tilskudd til publikasjoner, men som ikke er benyttet p.g.a. forsinkelser med årbok nr. 10.

Note 5: Avsetning til vedlikeholdsfond

Kr. 50.000.- er avsatt til vedlikeholdsfond. Dette er en ubenyttet budsjettpost (uforsatte vedlikeholdsutgifter).

Note 6: Avsetning til spesielle formål

Kr. 460.028,50 er avsatt til serviceanlegget på Prestøya. Kr. 365.000.- av beløpet er tilskudd fra skogavgiftens rentemidler til dette formålet. Kr. 95.028,50 er renter på tidligere avsetninger.

Kr. 25.000.- er avsatt til ny scenebelysning i museumshallen. Beløpet er en gave fra Inger Schulstad, og anvendelsen vil være i tråd med giverens ønske.

Note 7: Renter Anne og Iver Eides fond

Renter på dette fondet er beregnet med 7,5 %.

Note 8: Museumsbygget

Museumsbygget er økt med kr. 99.668,05 i 1983. Det gjelder ferdigstilling av garasjebygget.